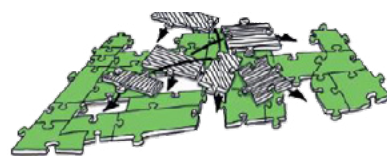

GEMERT-BAKEL

PROEFTUIN ELSENDORP

Aanvulling planMer

PROEFTUIN ELSENDORP

Gemert-Bakel

PlanMER Proeftuin Elsendorp

Aanvulling n.a.v. toetsing Commissie voor de m.e.r.

identificatie

projectnummer:

20190643

projectleider:

drs. M.P. Kegler

planstatus

datum:

9 november 2022

status:

Definitief

Inhoud

1. Aanleiding	3
1.1. Advies commissie voor de m.e.r.	3
1.2. Leeswijzer	3
2. Milieueffecten per deelgebied	5
2.1. Deelgebieden / gebiedsbestemmingen	5
2.2. Nadere analyse per deelgebied	6
3. Geurbelasting en gezondheidseffecten voor verblijfsfuncties	43
4. Onzekerheden vanwege het Meerwaardeplan in de samenvatting	45
5. Concreter monitoringsplan	47
5.1. Monitoringsparagraaf planMER	47
5.2. Aanvulling en concretisering	47
6. Haalbaarheid van agrarische bedrijfsontwikkeling vanwege stikstof.	50
6.1. Regeling bestemmingsplan	50
6.2. Ontwikkelingsmogelijkheden bedrijven / uitvoerbaarheid	51
7. Normen luchtkwaliteit in planMER	53
7.1. Advies Commissie voor de m.e.r.	53
7.2. Aanvulling	53

Bijlagen

1. Advies Commissie voor de m.e.r.

1.1. Advies commissie voor de m.e.r.

Ten behoeve van de besluitvorming over het bestemmingsplan met verbrede reikwijdte voor de Proeftuin Elsendorp is een planMER (milieueffectrapportage) opgesteld. Dit planMER is gelijktijdig met het in procedure brengen van het ontwerpbestemmingsplan ter toetsing voorgelegd aan de Commissie voor de m.e.r.

De Commissie vindt dat in het MER nog informatie ontbreekt die essentieel is om het milieubelang goed te kunnen meenemen in de besluitvorming. Het gaat om de volgende punten:

- Milieueffecten per deelgebied. Het MER schetst een te algemeen en rooskleurig beeld van de milieueffecten. Er is onder andere meer specifiek inzicht nodig in de verschillende milieueffecten, ambities, opgaven, kansen en risico's binnen deelgebieden van de Proeftuin.
- Geurbelasting en gezondheidseffecten voor verblijfsfuncties. Het MER maakt niet duidelijk wat de geurbelasting en gezondheidseffecten zijn bij nieuwe verblijfsfuncties (wonen, recreatie) nabij veehouderijen. Het is daarmee onzeker welke knelpunten er zijn voor het realiseren van deze functies. Inzicht daarin is nodig en eventueel in maatregelen of een alternatieve indeling van deelgebieden om de effecten te beperken.
- Onzekerheden vanwege het Meerwaardeplan in de samenvatting. De samenvatting van het MER schetst een te positief beeld van de effecten op de openheid van het Peelontginningenlandschap, het watersysteem, de klimaatadaptieve inrichting, waardevolle patronen en elementen, en gezondheid. Die effecten zijn afhankelijk van het functioneren van het Meerwaardeplan.
- Concreter monitoringsplan. Vanwege onzekerheden over de milieugevolgen en het proeftuinkarakter is monitoring extra van belang. Het MER onderkent dit, maar werkt geen concreet monitoringsplan uit. Daardoor is er geen inzicht in mogelijkheden voor bijsturing als de ontwikkelingen anders uitpakken dan voorzien.
- Haalbaarheid van agrarische bedrijfsontwikkeling vanwege stikstof. Het omgevingsplan biedt ontwikkelruimte aan agrarische bedrijven, maar bepaalt ook dat geen extra stikstofuitstoot mag plaatsvinden. Het MER beschouwt vervolgens niet in hoeverre de bedrijven wel gebruik kunnen maken van die ontwikkelruimte. De Commissie adviseert deze informatie in een aanvulling op het MER op te nemen, en dan pas een besluit te nemen over het bestemmingsplan.

Het volledige advies van de Commissie voor de m.e.r. is opgenomen in bijlage 1 bij deze notitie.

1.2. Leeswijzer

In reactie op het toetsingsadvies is in deze aanvulling op het planMER een nadere toelichting opgenomen op de voorgenoemde punten. In de volgende hoofdstukken is voor alle punten uit het advies van de Commissie voor de m.e.r. een nadere analyse en/of onderbouwing opgenomen:

- Hoofdstuk 2: Milieueffecten per deelgebied;
- Hoofdstuk 3: Geurbelasting en gezondheidseffecten voor verblijfsfuncties;
- Hoofdstuk 4: Onzekerheden vanwege het Meerwaardeplan in de samenvatting;
- Hoofdstuk 5: Concreter monitoringsplan;

- Hoofdstuk 6: Haalbaarheid van agrarische bedrijfsontwikkeling vanwege stikstof;
- Hoofdstuk 7: Normen voor luchtkwaliteit in het planMER (geen essentiële tekortkoming, wel onderdeel van het advies van de Commissie m.e.r).

Deze aanvulling vormt samen met het oorspronkelijke planMER een bijlage bij het vast te stellen bestemmingsplan Proeftuin Elsendorp.

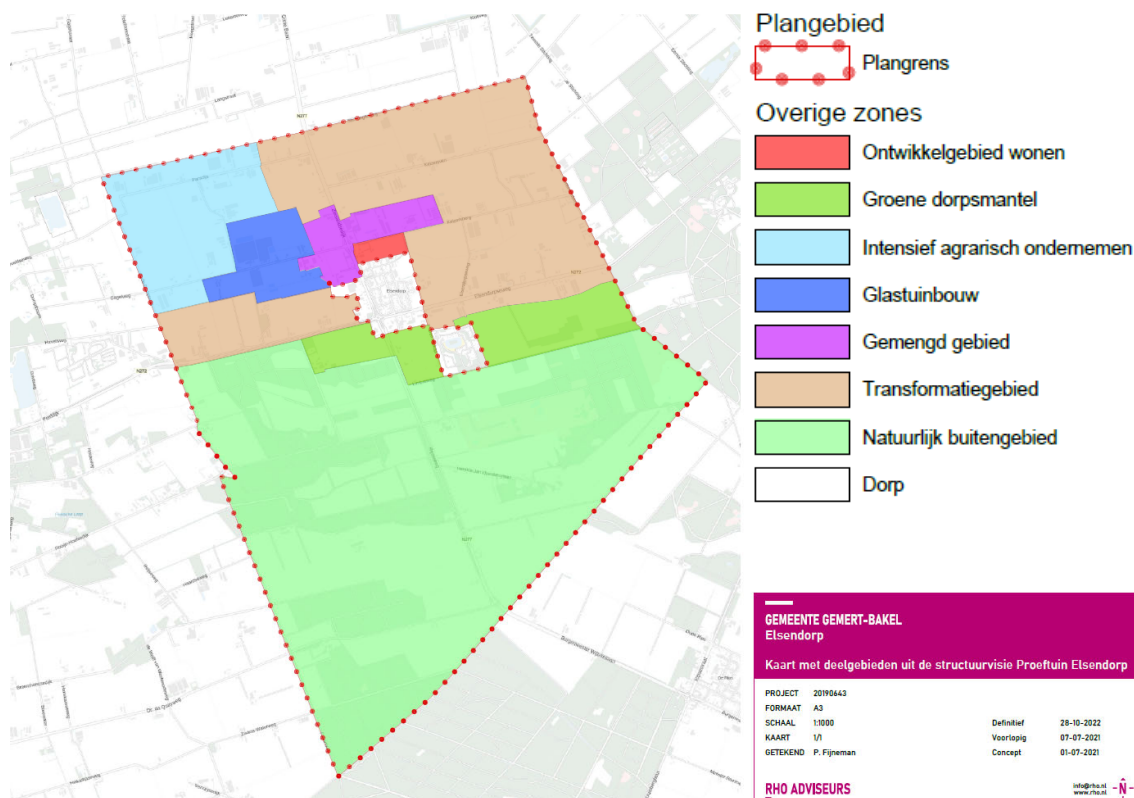
2. Milieueffecten per deelgebied

5

Het MER schetst een te algemeen en rooskleurig beeld van de milieueffecten. Er is onder andere meer specifiek inzicht nodig in de verschillende milieueffecten, ambities, opgaven, kansen en risico's binnen deelgebieden van de Proeftuin.

2.1. Deelgebieden / gebiedsbestemmingen

In dit hoofdstuk wordt naar aanleiding van het toetsingsadvies ingezoomd op de verschillende deelgebieden. Daarbij is van belang dat ten opzichte van het ontwerpbestemmingsplan in het vast te stellen bestemmingsplan een aantal aanpassingen zijn doorgevoerd in de begrenzing van de gebiedsbestemmingen. Daarbij gaat het in het bijzonder om de begrenzing van het 'ontwikkelgebied wonen' en de grens tussen het 'transformatiegebied' en de 'groene dorpsmantel' ten oosten van de kern Elsendorp. Figuur 2.1 laat de deelgebieden zien zoals die zijn opgenomen in de structuurvisie voor de Proeftuin Elsendorp.

Figuur 2.1 Kaart met deelgebieden uit de structuurvisie Proeftuin Elsendorp

Het ontwikkelgebied wonen is in het bestemmingsplan geen onderdeel van de gebiedsbestemmingen. Het Ontwikkelgebied Wonen is bedoeld als uitbreidingswijk voor Elsendorp. Het ligt voor het grootste gedeelte in de provinciale aanduiding Verstedelijking Afweegbaar. Een afwijkingsvergunning is een te lichte procedure om een gehele uitbreidingswijk mogelijk te maken. Het Ontwikkelgebied Wonen blijft wel in de visie zitten als zoekgebied, maar in het bestemmingsplan wordt geen mogelijkheid opgenomen om middels een afwijkingsvergunning woningbouw mogelijk te maken. Dat betekent dat er voor dit onderdeel later een nieuw bestemmingsplan moet worden gemaakt. Om het ontwikkelgebied wel onderdeel is van de visie en het oorspronkelijke planMER is in deze oplegnotitie het ontwikkelgebied wonen toch meegenomen.

2.2. Nadere analyse per deelgebied

2.2.1. Algemeen

In het bestemmingsplan is per deelgebied (gebiedsbestemming) een analyse opgenomen van de bestaande situatie, een beschrijving van de ontwikkelrichting en een overzicht van de ambities voor het betreffende deelgebied. De informatie uit het bestemmingsplan is overgenomen in deze paragraaf. In aanvulling daarop wordt op basis van de informatie uit het planMER per deelgebied inzicht gegeven in de milieusituatie, de mogelijke milieueffecten en de wijze waarop in het bestemmingsplan wordt gestuurd op de beoogde omgevingskwaliteit. Daarbij is grotendeels aangesloten bij de beoordelingscriteria uit het planMER. Een aantal criteria is echter buiten beschouwing gelaten bij de beoordeling van de effecten per deelgebied. Daarbij gaat het om criteria waarvoor uit het planMER blijkt dat rekening houdend met de voorwaarden uit de planregels geen sprake zal zijn van relevante effecten. Een beoordeling per deelgebied zal voor deze criteria niet leiden tot nieuwe inzichten. Concreet gaat het om:

- de gevolgen voor Natura 2000-gebieden: binnen het plangebied of in de directe omgeving daarvan zijn geen Natura 2000-gebieden. Voor de meeste criteria kunnen daarom significante negatieve effecten op voorhand worden uitgesloten. Dat geldt niet voor de effecten die samenhangen met een mogelijke toename van stikstofdepositie. Mede naar aanleiding van de uitkomsten van het planMER en de passende beoordeling zijn in de planregels voorwaarden verbonden aan de uitbreiding van agrarische bedrijven om zo een toename van stikstofdepositie uit te kunnen sluiten (zie ook hoofdstuk 6 van deze notitie);
- de gevolgen voor archeologische en aardkundige waarden: binnen delen van het plangebied is sprake van een archeologische verwachtingswaarde. Daarnaast is sprake van aardkundige waarden. In de planregels zijn voorwaarden opgenomen ter bescherming van de aanwezige waarden;
- de gevolgen voor de risicosituatie: binnen zijn verschillende risicobronnen aanwezig, waaronder leidingen, transport over de weg, een tankstation en propaantanks. In het planMER is op hoofdlijnen ingegaan op de risicosituatie en de voorwaarden uit de planregels. Als voorwaarde is opgenomen dat er geen nieuwe kwetsbare of beperkt objecten binnen PR 10-6-contouren mogen worden gerealiseerd. Daarnaast is een verantwoording van het groepsrisico noodzakelijk bij ontwikkelingen binnen het invloedsgebied van risicobronnen;
- de gevolgen voor de verkeersafwikkeling en verkeersveiligheid: in de planregels is in de voorwaarden voor nieuwe initiatieven vastgelegd dat de capaciteit van de omliggende wegen voldoende moet zijn voor een goede en veilige verkeersafwikkeling. Wanneer de bestaande ontsluitende routes het extra verkeer niet op een goede en veilige manier kan afwikkelen is een initiatief niet toegestaan of dienen in samenhang met de beoogde ontwikkeling maatregelen te worden getroffen om een goede en veilige afwikkeling van het extra verkeer te kunnen garanderen. Om deze reden zijn de effecten op het gebied van verkeersafwikkeling en verkeersveiligheid in het planMER als neutraal beoordeeld. Het is verstandig om de ontwikkeling van de verkeerssituatie (gegevens verkeersongevallen) te monitoren zodat zo nodig maatregelen kunnen worden getroffen (zie hoofdstuk 5 van deze notitie).

Uit het planMER blijkt dat de mogelijke effecten voor sommige criteria sterk afhankelijk zijn van de keuzes die worden gemaakt waar het gaat om de vereiste maatschappelijke meerwaarde en de inzet van financiële middelen die via het meerwaardeplan beschikbaar komen. Dat geldt met name voor de mogelijke kwaliteitsverbetering op het gebied van natuur, landschap en water. Ook voor een aantal

andere criteria is er sprake van onzekerheden, bijvoorbeeld omdat deze sterk afhankelijk zijn van ontwikkelingen in de veehouderijsector die voor een belangrijk deel worden bepaald door factoren buiten de invloedssfeer van het bestemmingsplan. Waar relevant is daarom in de tabel met de beoordeling van de milieugevolgen een range aangegeven (bijvoorbeeld van '0 tot +').

2.2.2. Transformatiegebied

Analyse

Het transformatiegebied is een sterk veranderend gebied in het noordoosten en noordwesten van het plangebied. Dit voormalig LOG is in het noordoosten nooit echt van de grond gekomen. De woeste gronden van begin 1800 zijn hier nog bijna terug te vinden. De agrarische sector is sterk aanwezig en bestaat grotendeels uit (voormalig) intensieve veehouderijen. Veel van deze agrariërs stoppen of zijn al gestopt, onder andere enkele nertsenhouderijen. In het gebied komt dan ook veel bebouwing vrij. Daardoor bestaat er een grote kans op verrommeling, ondermijning en strijdig gebruik van de bebouwing.

Het oostelijke deel van dit gebied ligt hoger dan het westelijke deel. Grote delen van het transformatiegebied kampen met watertekorten, terwijl binnen het westelijk gedeelte rond de Dompse loop wateroverlast ervaren is in het geval van hevige neerval. Binnen het transformatiegebied ligt ook een rijksmonument, de Annehoeve. Dit gebouw is als een entree richting het dorp en herinnert het dorp aan de ontginning en ontstaan van het dorp. Het is belangrijk de zichtlijnen vanaf en naar dit rijksmonument te bewaren.

Figuur 2.2 Transformatiegebied

Gewenste ontwikkelrichting

Leegstand biedt kansen, namelijk nieuwe invulling van de bebouwing. Voor een deel zal de bebouwing worden gesloopt en in het kader van ruimte-voor-ruimte als woningen terug worden gebouwd. Een ander deel zal worden hergebruikt/getransformeerd tot andere duurzame agrarische bedrijvigheid of andere bedrijvigheid geschikt voor functiemenging. Op termijn wil het dorp zelfvoorzienend worden in zijn energieopwekking. Binnen het gebied wordt daarom ruimte geboden voor het opwekken van duurzame energie.

Binnen het westelijk deel van dit gebied is het voorkomen van wateroverlast bij hevige neerval tevens een opgave, terwijl elders binnen deze gebiedsbestemming het opvangen en langdurig vasthouden van water om bestand te zijn tegen tijden van droogte. Binnen het transformatiegebied wordt ingezet op het inrichten van een duurzaam bodem- en watersysteem waarbij ook de samenhang met de ingrepen en ontwikkelingen in de aangrenzende deelgebieden aandacht vraagt. Ter hoogte van de noordwestelijke

grens van dit deelgebied is de Landmeerseloop gelegen waar vanwege de KRW doelstellingen op het gebied van waterkwaliteit gelden.

Ambities

In het Transformatiegebied worden in het algemeen de volgende ambities nagestreefd:

- a. een vitaal en evenwichtig buitengebied waar gewoond, gewerkt en geleefd kan worden voor iedereen;
- b. als primaat ruimte voor transformatie van voormalig intensieve veehouderijen;
- c. de transformatie van bestaande (agrarische) bedrijven binnen het plangebied naar een nieuwe (neven) functie met een nieuwe economische drager voor locaties;
 1. het tegengaan van (de gevolgen van) leegstand van- en verrommeling door- vastgoed;
 2. volledig zelfvoorzienend zijn in de energiebehoefte;
 3. Een gezond buitengebied, wat in ieder geval het volgende inhoudt:
 - Beperking van milieuhinder;
 - Een duurzaam bodem- en watersysteem;
 - Een robuuste landschapsstructuur;
 - Energie opwekken uit natuurlijke bronnen.

Milieugevolgen

Natuur

In het westelijke deel van het transformatiegebied zijn op beperkte schaal gronden aanwezig die onderdeel zijn van het Natuurnetwerk Brabant. In het bestemmingsplan hebben deze gronden grotendeels de bestemming Natuur (functieaanduiding 'bos') met daaraan gekoppelde voorwaarden ter bescherming van de natuurwaarden. Daarnaast is aan ook aan toekomstige initiatieven in de omgeving de voorwaarde gekoppeld dat deze niet mogen leiden tot onevenredige aantasting van natuurwaarden. Hiermee zal geen sprake zijn van relevante negatieve effecten op het NNB.

Figuur 2.3 NNB binnen het transformatiegebied (tussen de Elsendorpseweg en de Gerele Peel)

Binnen het oostelijke deel van het transformatiegebied zijn geen gronden gelegen die onderdeel zijn van het NNB. Wel direct ten oosten van het plangebied. Ook hier geldt dat aan toekomstige initiatieven in de omgeving de voorwaarde is gekoppeld dat deze niet mogen leiden tot onevenredige aantasting van natuurwaarden. Daarmee zal geen sprake zijn van relevante negatieve effecten op het de buiten het

transformatiegebied gelegen NNB. Datzelfde geldt voor de (buiten het transformatiegebied gelegen) groen-blauwe mantel (0).

In het planMER is inzicht gegeven in de beschermde soorten die naar verwachting binnen het gebied voorkomen. Toekomstige initiatieven kunnen negatieve gevolgen hebben voor zwaarbeschermde soorten, zoals aantasting van verblijfplaatsen van vleermuizen of uilen. Bij een adequate mitigatie en compensatie kunnen significante effecten op de staat van de instandhouding van deze soorten voorkomen worden. Omdat (onafhankelijk van wat er in het bestemmingsplan wordt vastgelegd) niet in strijd mag worden gehandeld met de Wet natuurbescherming zijn de gevolgen voor beschermde soorten als neutraal (0) beoordeeld. In het document met de Landschappelijke inspiratiekaart zijn verschillende bouwstenen genoemd die zijn gericht op het versterken van de algehele biodiversiteitswaarden. Voor het noordelijke deel van het plangebied (waarbinnen het transformatiegebied is gelegen) zijn de volgende bouwstenen opgenomen:

- een groene dooradering van het gebied door middel van houtsingels (shelterbelts);
- kruidenrijke randen rondom de agrarische velden en de akkers;
- kruidenrijke en extensief beheerde bermen langs waterlopen en wegen;
- inrichtingen ecologische verbindingzone langs de Landmeerseloop (langs de noordgrens van het deelgebied intensief agrarisch ondernemen).

Hierdoor kan sprake zijn van positieve gevolgen voor zowel beschermde soorten als de biodiversiteit in algemene zin. Het al dan niet optreden van positieve effecten is afhankelijk van locaties, aard en omvang van de toekomstige initiatieven en de inzet van het meerwaardeplan (beoordeling '0 tot +').

Landschap en cultuurhistorie

Het transformatiegebied maakt geheel deel uit van het Peelontginningenlandschap, een relatief jong agrarisch landschap. Door een gebrek aan landschapselementen en erfbeplanting neemt de agrarische bebouwing een dominante positie in en is deze in het relatief open landschap beeldbepalend geworden, met name in het noordelijk deel. Het agrarisch grondgebruik is intensief en heeft geresulteerd in een monotoon productielandschap. Het oostelijk deel van het transformatiegebied is door de provincie aangewezen als cultuurhistorisch landschap, als onderdeel van De Peelkern, het centrale gedeelte van het dekzandplateau van de Peelhorst. De regio Peelkern ontleent zijn cultuurhistorische betekenis in eerste instantie aan de veenwinning. De kanalen, wijken, ontginningsdorpen en wegen met beplanting geven een beeld van de grootschalige verving die hier vanaf 1850 heeft plaatsgevonden. Binnen het transformatiegebied is één rijksmonument aanwezig, de Dompthoeve aan de Elsendorpseweg 72-74. Daarnaast zijn er verschillende door de gemeente aangewezen cultuurhistorisch waardevolle boerderijen aanwezig. In de planregels zijn voorwaarden opgenomen ter bescherming van de aanwezige monumenten en beeldbepalende panden waardoor negatieve effecten op dat punt kunnen worden uitgesloten (0).

Het bestemmingsplan zet in op vergroting van de landschappelijke waarden en de realisatie van een robuuste landschapsstructuur. Voor bedrijfsontwikkelingen binnen de agrarische bouwvlakken is vastgelegd (regels voor bestaand gebied) dat bij uitbreiding van bebouwing (> 50 m²) wordt voorzien in een goede landschappelijke inpassing. Concreet betekent dat een goedgekeurd (erf)inrichtingsplan, waarmee is aangetoond dat in kwantitatieve zin wordt voldaan aan de eisen en aan de richtlijnen uit het beeldkwaliteitsplan (onderdeel van de planregels). Voor nieuwe ontwikkelingen (regels voor ontwikkelingen) is in de planregels vastgelegd dat de wijze waarop landschappelijk wordt ingepast wordt beoordeeld op basis van de Landschappelijke inspiratiekaart en bouwstenen landschappelijke meerwaarde Elsendorp. De gewenste erfinrichting gaat uit van aaneengesloten, stevige erfbeplanting op één erfgrans, haaks op de weg. Lange gevels van gebouwen dienen op strategische plaatsen te worden onderbroken door bomengroepen of vrijstaande bomen en/of struiken. Dat zijn de standardeisen, waardoor landschappelijk gezien ten opzichte van de referentiesituatie al snel sprake zal zijn van een vergroting van de landschappelijke kwaliteit en de cultuurhistorische waarde (0/+). Als extra inspanning (koppeling met het meerwaardeplan) kan worden ingezet op:

- het benutten van kansen voor een bijdrage aan natuurontwikkeling, zoals akkerrandbeheer (kruidenrijke rand), bloemrijk grasland of poelen;

- sloop van in verval geraakte bedrijfsgebouwen;
- opknappen van waardevolle (historische) bebouwing, eventueel d.m.v. splitsing in wooneenheden.

Figuur 2.4 Kansenkaart landschappelijke meerwaarde

Via het meerwaardeplan kan sprake zijn van een verdere vergroting van de landschappelijke kwaliteit (+). Het deel van het transformatiegebied dat grenst aan het dorp is onderdeel van de dorpsparkzone. Daar wordt ingezet op een kleinschalig afwisselend landschap van kruidenrijke dierenweides, kleinere bosjes en houtsingels haaks op de ontginningswegen. De dorpsparkzone heeft in de beoogde situatie een sterk recreatieve meerwaarde voor het dorp. De aanleg van paden moet een wandeling door dit gebied mogelijk maken.

Binnen het transformatiegebied wordt ook ruimte geboden voor zonneparken. In de planregels van het bestemmingsplan zijn verschillende voorwaarden verbonden aan zonneparken. De ambitie voor de Proeftuin Elsendorp is dat het plangebied volledig zelfvoorzienend is in de energiebehoefte. Het transformatiegebied speelt daarin een belangrijke rol. Enerzijds omdat de agrarische bedrijven in de huidige situatie voor een belangrijk deel bepalend zijn voor de energiebehoefte, maar ook omdat het transformatiegebied landschappelijk kansen biedt voor de plaatsing van grootschalige zonnevelden. In de meeste andere gebieden biedt het landschap te weinig draagkracht en staat het grondgebruik erg onder druk. In het document met de landschappelijke inspiratiekaart en de bouwstenen voor landschappelijke meerwaarde is specifiek ingegaan op de inpassing van zonnevelden. Negatieve landschappelijke effecten kunnen worden uitgesloten en afhankelijk van de locatie kan bij een goede inpassing sprake zijn van een verbetering van de landschappelijke kwaliteit.

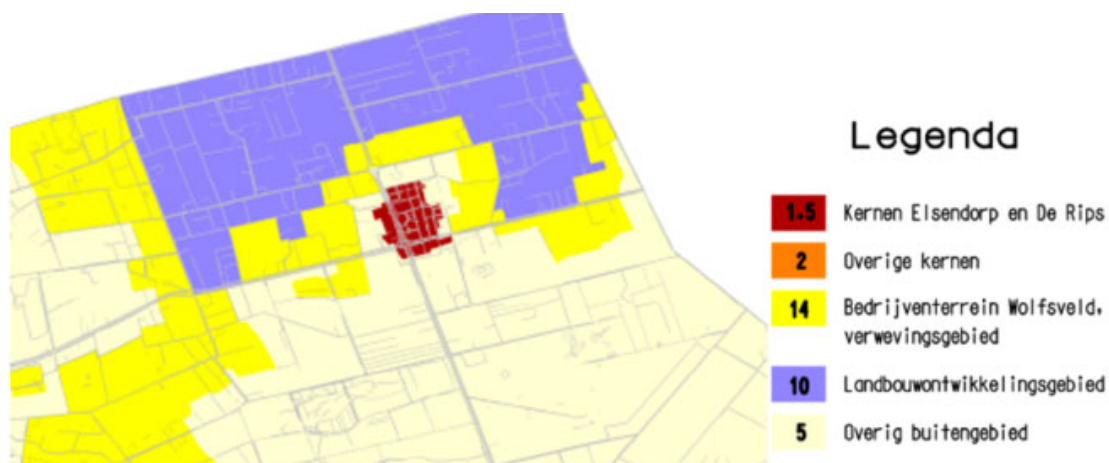
Woon- en leefklimaat

Bij de beoordeling van de gevolgen voor het woon- en leefklimaat spelen enerzijds de ontwikkelingsmogelijkheden voor veehouderijen en anderzijds de mogelijkheden voor nieuwe gevoelige functies een rol. Er is een groot aantal variabelen en onzekerheden die van invloed zijn op de mogelijke effecten. Daarbij gaat het in het bijzonder om de ontwikkelingen in de veehouderijsector die voor een belangrijk deel worden beïnvloed door ontwikkelingen die buiten de scope van het bestemmingsplan vallen. De verwachting is dat binnen de planperiode een fors aantal veehouderijen binnen het transformatiegebied de bedrijfsactiviteiten zal beëindigen. Het aantal en de locaties van de stoppers en het moment waarop de bedrijfsactiviteiten worden beëindigd zijn echter lastig te voorspellen. Datzelfde geldt voor de mate waarin sprake zal zijn van milieugevoelige vervolgfuncties. In deze paragraaf wordt een zo genuanceerd mogelijk beeld geschetst van de mogelijke ontwikkelingen en de wijze waarop in de regels van het bestemmingsplan de gevolgen voor het woon- en leefklimaat een plek hebben gekregen.

Geur

De geurhindersituatie is een van de belangrijke variabelen die van invloed is op het woon- en leefklimaat. In het planMER is een overzicht opgenomen van de geldende beoordelingskaders. Daarbij gaat het om de gemeentelijke geurverordening, de gemeentelijke Beleidsregel ruimtelijke ontwikkelingen en geurhinder en de voorwaarden uit de provinciale omgevingsverordening. In de geurverordening zijn normen voor de voorgrondbelasting vastgelegd (de geurbelasting door individuele veehouderijen). De voorwaarden uit de gemeentelijke beleidsregel en de provinciale omgevingsverordening zijn gericht op de achtergrondbelasting (cumulatieve geurbelasting door alle veehouderijen in een gebied). Binnen de bestemmingplansystematiek zijn er verschillende situaties mogelijk:

- binnen de 'regels voor bestaand gebied' is voor de bestemming Agrarisch – Agrarisch bedrijf vastgelegd dat de bestaande oppervlakte aan dierverblijven in de basis niet mag worden uitgebreid. Wanneer er sprake is van een wijziging van dieraantallen, diercategorieën of huisvestingssystemen, maar geen sprake van een wijziging van de bestaande oppervlakte, spelen bij de toetsing aan het bestemmingsplan de voorgenoemde gemeentelijke beleidsregel en de provinciale omgevingsverordening geen rol. Daarnaast zal in het milieuspoor (buiten de scope van het bestemmingsplan) worden getoetst aan de normen uit de gemeentelijke geurverordening;
- binnen de 'regels voor bestaand gebied' wordt vervolgens onder voorwaarden ruimte geboden voor een uitbreiding van de oppervlakte aan dierverblijven. Daarbij dient te worden aangetoond dat de kans op cumulatieve geurhinder (achtergrondbelasting) op geurgevoelige objecten, in de bebouwde kom niet hoger is dan 12% en in het buitengebied niet hoger is dan 20%, tenzij er, indien blijkt dat de achtergrondbelasting hoger is dan voornoemde percentages, maatregelen worden getroffen door de veehouderij die tot een daling leiden van de achtergrondbelasting, welke ten minste de eigen bijdrage van de overschrijding van de achtergrondbelasting compenseert. Voor zover bij gemeentelijke beleidsnota een strengere norm is vastgesteld, is deze strengere norm van toepassing. Daarnaast zal in het milieuspoor (buiten de scope van het bestemmingsplan) worden getoetst aan de normen uit de gemeentelijke geurverordening.
- wanneer veehouderijen uitbreiden buiten de bestaande bouwvlakken of bij nieuwe geurgevoelige bestemmingen wordt getoetst aan de 'regels voor ontwikkelingen'. In de planregels is daarbij ook de toetsing aan de 'Beleidsregel ruimtelijke ontwikkelingen en geurhinder, Gemert-Bakel 2013' als voorwaarde opgenomen. Daarnaast geldt voor de uitbreiding van veehouderijen ook buiten het bestaande bouwvlak dat moet worden getoetst aan de voorwaarden die betrekking hebben op de achtergrondbelasting en (buiten de scope van het bestemmingsplan) aan de gemeentelijke normen voor de voorgrondbelasting. Vanuit de omgekeerde werking dient bij de beoordeling van de inpasbaarheid van nieuwe geurgevoelige functies ook te worden getoetst aan deze kaders (niet alleen vanwege het woon- en leefklimaat, maar ook omdat omliggende veehouderijen niet in de bedrijfsvoering mogen worden beperkt door de realisatie van nieuwe geurgevoelige functies).

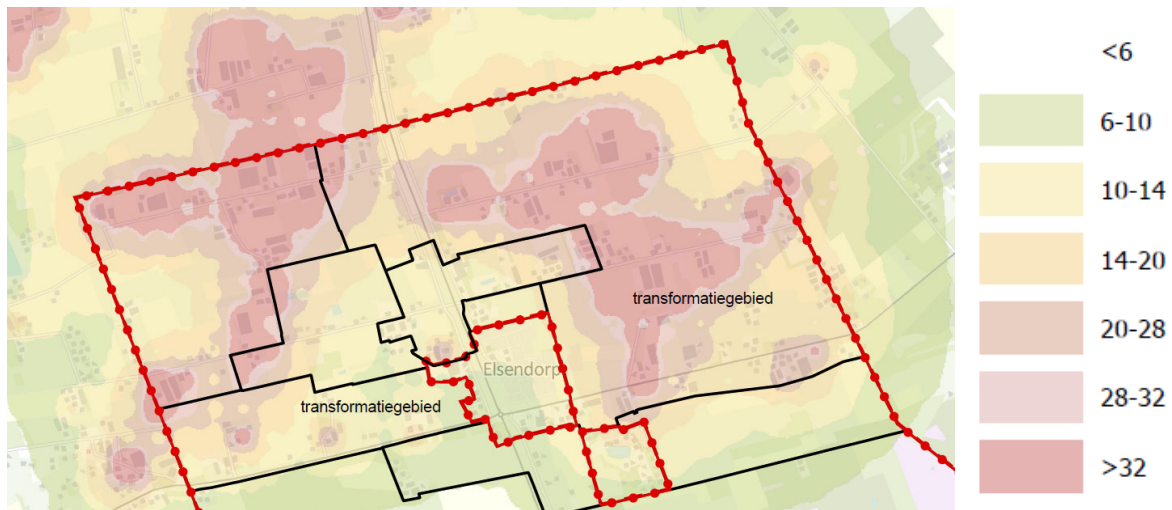
Figuur 2.5 Gebiedsindeling gemeentelijke geurverordening / beleidsregel ruimtelijke ontwikkelingen en geurhinder (2013)

In de voorwaarden uit de provinciale omgevingsverordening wordt onderscheid gemaakt in bebouwde kom (kans op geurhinder niet groter dan 12%, op basis van de Handreiking bij de Wgv gaat het dan om een maximale achtergrondbelasting van 10 ouE/m³) en buitengebied (kans op geurhinder niet groter dan 20%, op basis van de Handreiking bij de Wgv gaat het dan om een maximale achtergrondbelasting van 20 ouE/m³). In de gemeentelijke beleidsregel wordt onderscheid gemaakt tussen de kern (maximaal 13 ouE/m³, streefwaarde 8 ouE/m³), extensiveringsgebied en verwevingsgebied (maximaal 20 ouE/m³, streefwaarde 13 ouE/m³) en het landbouwontwikkelingsgebied (maximaal 28 ouE/m³, streefwaarde 20 ouE/m³). Figuur 2.5 laat de gebiedsindeling zien, waarbij het voorgenomd extensiveringsgebied is aangeduid als 'overig buitengebied'. Conform de planregels wordt getoetst aan de hinderpercentages uit de provinciale omgevingsverordening, tenzij de gemeentelijke beleidsregel strenger is.

Naast de diercategorieën waarvoor geuremissiefactoren zijn vastgesteld en geurnormen gelden, zijn er ook diercategorieën waarvoor vaste afstanden gelden zoals melkrundvee en paarden (50 meter ten opzichte van geurgevoelige objecten buiten de bebouwde kom en 100 meter ten opzichte van geurgevoelige objecten binnen de bebouwde kom). In het planMER is op hoofdlijnen ingegaan op de geurhindersituatie. Gezien de aard en omvang van de bedrijven binnen het plangebied spitst de beoordeling van de geurhindersituatie zich toe op de diercategorieën waarvoor geuremissiefactoren zijn vastgesteld (waaronder varkens en pluimvee). In de gemeentelijke geurverordening zijn verder afstandseisen voor pelsdieren opgenomen. Deze zijn vanwege het verbod op het fokken van pelsdieren in deze aanvulling op het MER verder buiten beschouwing gelaten.

Figuur 2.6 geeft inzicht in de achtergrondbelasting in de referentiesituatie zoals die is opgenomen in het planMER¹. In de huidige situatie is binnen grote delen van het transformatiegebied (en op de rand van de bebouwde kom) sprake van een overbelaste geurhindersituatie. Dat geldt zowel voor de toetsing aan de voorwaarden uit de provinciale omgevingsverordening als voor de toetswaarden uit de gemeentelijke beleidsregel. De mogelijke gevolgen van de ontwikkelingsmogelijkheden voor veehouderijen zijn afhankelijk van de aard en omvang van veehouderij initiatieven. Zolang de oppervlakte van de dierverblijven niet toeneemt ten opzichte van de bestaande situatie wordt niet getoetst aan de voorwaarden die betrekking hebben op de achtergrondbelasting. Wel dient rekening te worden gehouden met de normen voor de voorgrondbelasting uit de gemeentelijke geurverordening. Lokaal kan, wanneer de oppervlakte aan dierverblijven niet toeneemt, sprake zijn van een toename van de geurbelasting als de normen voor de voorgrondbelasting nog ruimte bieden voor een toename van geuremissies. Daar staat tegenover dat zodra de oppervlakte aan dierverblijven wel toeneemt, conform de planregels maatregelen dienen te worden getroffen door de veehouderij die tot een daling leiden van de achtergrondbelasting, welke ten minste de eigen bijdrage van de overschrijding van de achtergrondbelasting compenseert. Daarnaast zullen ook de stoppers binnen het transformatiegebied leiden tot een afname van de geurbelasting. Per saldo zal naar verwachting op deelgebiedniveau geen sprake zijn van een toename van de geurbelasting ten gevolge van de ontwikkelingen in de veehouderijsector. De mate en het tempo waarin sprake zal zijn van een afname van de geurbelasting is sterk afhankelijk van de aard en omvang van de veehouderij initiatieven en het aantal stoppers. Voor de gevolgen voor de geurbelasting wordt om deze reden uitgegaan van een range (0 tot +).

¹ In kader van de aanvulling op het planMER zijn geen nieuwe geurberekeningen uitgevoerd, maar is aangesloten bij de resultaten van de geurberekeningen uit het oorspronkelijke planMER. Peildatum voor die berekeningen is de vergunde situatie op 1 juli 2020.

Figuur 2.6 Geurbelasting referentiesituatie Transformatiegebied (in ouE/m³)

Het bestemmingsplan biedt binnen het transformatiegebied ruimte voor nieuwe geurgevoelige objecten. Niet alleen woningen, maar ook gebouwen met bedrijfsmatige (niet agrarische) activiteiten zijn wanneer er mensen verblijven al snel geurgevoelig. Op grond van de voorwaarden uit de planregels zijn nieuwe geurgevoelige objecten niet toegestaan bij een achtergrondbelasting boven de 20 ouE/m³. In de huidige situatie gaat het om een aanzienlijk deel van het transformatiegebied (zie figuur 2.6). Daarnaast kan ook de voorgrondbelasting door individuele veehouderijen beperkingen opleveren voor ontwikkelingen. De verwachting is dat de geurbelasting binnen de planperiode zal dalen als gevolg van stoppende veehouderijen en steeds striktere eisen die worden gesteld aan de uitbreiding of wijziging van bestaande veehouderijen, waardoor er ruimere mogelijkheden ontstaan voor de realisatie van nieuwe geurgevoelige objecten. Ook wanneer wordt voldaan aan de geurnormen voor de voorgrondbelasting en de voorwaarden voor de achtergrondbelasting kan geurhinder echter niet worden uitgesloten. De ontwikkelingsmogelijkheden die het bestemmingsplan biedt kunnen daarom in sommige gevallen wel leiden tot een toename van het aantal geurgehinderden. Per saldo (afname geurgehinderden door stoppende veehouderijen en door uitbreidende bedrijven die extra maatregelen moeten nemen vanwege overbelaste situatie vs. toename geurgehinderden door nieuwe geurgevoelige functies) wordt het effect vooralsnog als neutraal beoordeeld (0). Gezien de onzekerheden (zowel waar het gaat om de ontwikkelingen in de veehouderijsector als het tempo waarin andere functies worden gerealiseerd) is het belangrijk om de ontwikkeling van de geurhindersituatie te monitoren (zie hoofdstuk 5 van deze notitie).

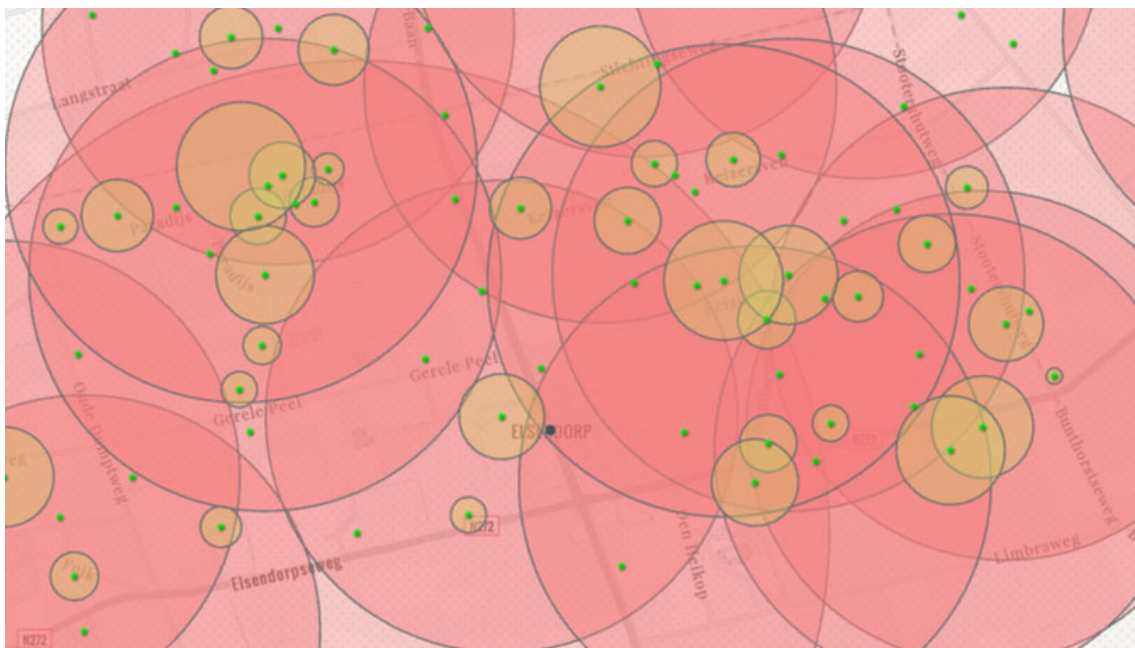
Andere gezondheidseffecten veehouderijen

Waar het gaat om de concentraties fijn stof kan op korte afstand van veehouderijen sprake zijn van verhoogde concentraties, maar zullen de wettelijke grenswaarden niet worden overschreden. Dat wordt voldaan aan de wettelijke grenswaarden voor fijn stof betekent echter niet dat gezondheidseffecten kunnen worden uitgesloten. De advieswaarden van de Wereldgezondheidsorganisatie liggen ver onder de wettelijke grenswaarden. Uitbreiding van veehouderijen zou kunnen leiden tot een toename fijn stofemissie. In het bestemmingsplan zijn op dat punt geen specifieke voorwaarden opgenomen. Door de andere voorwaarden die zijn gekoppeld aan de uitbreiding van de veestapel (ammoniakemissie/stikstofdepositie en voorwaarden vanuit de provinciale omgevingsverordening) zal echter in de praktijk geen sprake zijn van een relevante verslechtering van de luchtkwaliteit. Daarbij speelt ook een rol dat bij individuele vergunningaanvragen binnen de gemeente Gemert-Bakel wordt getoetst aan de Handreiking Veehouderij en Volksgezondheid en het Handelingsperspectief Endotoxinen. De handreiking is bedoeld om het bevoegd gezag te ondersteunen in de besluitvorming over veehouderijen in relatie tot de gezondheid van omwonenden.

Endotoxinen zijn ontstekingsbevorderende celwandresten bacteriën. Voor endotoxinen geldt een gezondheidkundige advieswaarde van 30 EU/m³. Figuur 2.7 laat de ligging van de contouren binnen het

noordelijke deel van het plangebied voor de Proeftuin Elsendorp zien. De contouren zijn vooralsnog alleen voor pluimveehouderijen en varkenshouderijen bepaald. Binnen het transformatiegebied is op verschillende locaties sprake van verhoogde concentraties, onder andere langs de Keizersberg. Daarnaast spelen met het oog op de gezondheidssituatie ook zoönosen een rol. Dat zijn infectieziekten die van dieren op mensen kunnen overgaan. Voor omwonenden zijn vooral de via de lucht overdraagbare aandoeningen van belang. De belangrijkste zijn Q-koorts en influenza (vogelgriep, varkensgriep). De binnen het transformatiegebied aanwezige veehouderijbedrijven zorgen voor een verhoogde blootstelling aan via de lucht overdraagbare zoönosenverwekkers en antibioticaresistente bacteriën die leiden tot een verhoogd risico op infectieziekten of onbehandelbare infecties. Er zijn nog de nodige onzekerheden waar het gaat om de concentraties waarbij of afstand waarbinnen het risico verhoogd is. Voor pluimvee wordt vooralsnog uitgegaan van een afstand van 1 km en voor geiten van een afstand 2 km. Binnen het transformatiegebied is één geitenhouderij aanwezig (Elsendorpsweg 28a). uit onderzoek blijkt dat omwonenden van geitenhouderijen een verhoogd risico hebben op longontsteking. Daarnaast brengt het houden van geiten het risico op een uitbraak van Q-koorts met zich mee. Daarnaast zijn er verschillende bedrijven in en rond het transformatiegebied waar pluimvee wordt gehouden. Figuur 2.7 laat de ligging van de geitenhouderij en pluimveehouderijen zien met de bijbehorende afstanden. Daaruit blijkt dat binnen het gehele transformatiegebied sprake kan zijn van verhoogde risico's door zoönosen.

Bij de wijziging of uitbreiding van veehouderijen wordt zoals aangegeven in het kader van de vergunningaanvragen getoetst aan de Handreiking Veehouderij en Volksgezondheid en het Handelingsperspectief Endotoxinen. Hiermee is voldoende geborgd dat er geen vergaande verslechtering van de gezondheidssituatie kan optreden. Stoppende veehouderijen kunnen op termijn leiden tot een verbetering van de gezondheidssituatie leiden. Gezien de geurhindersituatie, de concentraties fijn stof en endotoxinen en de risico's door zoönosen vormen de gezondheidseffecten wel een aandachtspunt bij het toestaan van nieuwe (gevoelige) functies binnen het transformatiegebied. Hoewel het door alle onzekerheden niet mogelijk is om de gezondheidseffecten te kwantificeren is het duidelijk dat negatieve gezondheidseffecten door het toestaan van nieuwe functies binnen het transformatiegebied niet zijn uit te sluiten (-). Het is daarom belangrijk om de ontwikkeling van de milieusituatie binnen het plangebied te monitoren zodat zo nodig een aanpassing / aanscherping van de regels kan plaatsvinden (zie hoofdstuk 5 van deze notitie).

Figuur 2.7 Endotoxine-contouren (oranje: pluimvee en varkens) en zoönose-contouren (rood: pluimvee en geiten)

Bron: Omgevingsdienst Zuidoost-Brabant, peildatum 25 augustus 2021

Overige gezondheidseffecten

De afweging van de mogelijke gezondheidseffecten is breder dan alleen de beoordeling van de gezondheidsrisico's door de aanwezige veehouderijen. Ook andere bedrijfsmatige activiteiten kunnen van invloed zijn op de gezondheidssituatie. Waar het gaat om de agrarische bedrijvigheid kan bijvoorbeeld het gebruik van gewasbeschermingsmiddelen gezondheidsrisico's met zich meebrengen. In het bestemmingsplan zijn op dat punt geen specifieke voorwaarden opgenomen. Ook niet agrarische bedrijfsactiviteiten kunnen van invloed zijn van de gezondheidssituatie. Het bestemmingsplan biedt geen ruimte voor zware (niet-agrarische) bedrijvigheid met een grote milieubelasting en mogelijke gezondheidsrisico's. In de voorwaarden voor nieuwe ontwikkelingen zijn onder andere voorwaarden opgenomen op het vlak van luchtkwaliteit, stof, externe veiligheid en geluid.

Via het meerwaardeplan kunnen toekomstige ontwikkelingen een positieve bijdrage leveren aan de verbindingen tussen het dorp en het omliggende landschap en de aansluiting op bestaande recreatieve routes en daarmee in positieve zin bijdragen aan de gezondheid (meer beweging, vergroting belevingswaarde landschap en natuur). Daarbij gaat het deels om gewenste nieuwe recreatieve verbindingen binnen het transformatiegebied. Voor een toegankelijk landschap zijn enkele veilige oversteken over de Elsendorpseweg en de Middenpeelweg van essentieel belang.

Figuur 2.8 Versterking recreatief netwerk

Bodem en water

Het oostelijke deel van het transformatiegebied ligt hoog en het westelijke deel is lager gelegen. Zoals hiervoor reeds aangegeven in de analyse voor dit deelgebied hebben de hoger gelegen gronden te kampen met watertekorten en verdroging. Binnen het westelijke deel van het transformatiegebied wordt, voornamelijk wanneer er overstorten zijn uit het dorp of van kassen, wateroverlast ervaren op de lager gelegen percelen tussen de Elsendorpseweg, de Gereleweg en de Zeelandsedijk.

Transformatie biedt kansen voor verbetering van het bodem- watersysteem. In het document met de landschappelijke inspiratiekaart en de bouwstenen voor landschappelijke meerwaarde zijn concrete bouwstenen voor een veerkrachtig, klimaatadaptief watersysteem opgenomen. Voor het tegengaan van verdroging binnen het transformatiegebied gaat het daarbij met name om het afdammen en verondiepen van sloten, het stimuleren van een betere bodemstructuur en waterbuffering op de huiskavel. Op de lager gelegen gronden binnen het westelijke deel van het transformatiegebied kan worden gedacht aan

watergerelateerde teelten en andere maatregelen die het waterbergende vermogen van dit deel van het plangebied vergroten. Deze maatregelen moeten in samenhang met de ontwikkelingen binnen de aangrenzende deelgebieden opgepakt worden.

Legenda kansenskaart

Bouwstenen perceelsniveau t.b.v. droogte

- Sloten afdammen en verontdiepen
- Stimuleren betere bodemstructuur
- Naaldbos transformeren naar loofbos met waterbufferende soorten

Bouwstenen perceelsniveau t.b.v. wateroverlast

- Waterbuffering op huiskavel (opvangen regenwater gebouwen en verharding)
- Innovatief grondgebruik als watergerelateerde teelten

Bouwstenen gebiedsniveau t.b.v. droogte

- Opvoeren watertoevoer vanuit Peelskanaal
- Brede ondiepe watergangen
Alle stuwen A-watergang in de hoogste stand
- Zoekgebied waterberging
zoals vloeivelden, natte teelten, rabattenbossen
- Laagste delen van de Peel en Maashorst
bestemmen voor natuur

Figuur 2.9 Kansenskaart veerkrachtig, klimaatadaptief watersysteem

In de regels van het bestemmingsplan zijn verschillende voorwaarden opgenomen om ongewenste effecten voor bodem en water te voorkomen (bodemkwaliteit, bodemopbouw en geohydrologische situatie moeten geschikt zijn en ontwikkelingen moeten hydrologisch neutraal plaatsvinden).

Ontwikkelingen kunnen in bepaalde gevallen leiden tot een verbetering van de bodemkwaliteit en waterkwaliteit. Bijvoorbeeld wanneer in verband met een functiewijziging bodemsanering noodzakelijk is of wanneer op agrarische gronden sprake is van een functiewijziging waardoor deze niet langer worden bemest. Die effecten zijn sterk afhankelijk van de locaties en aard van toekomstige initiatieven. Daarnaast zijn ook negatieve effecten niet volledig uit te sluiten vanwege de ontwikkelingsmogelijkheden die agrarische bedrijven nog hebben binnen de bestaande bouwvlakken en op de bestaande percelen. Per saldo zijn de gevolgen voor de bodemkwaliteit en waterkwaliteit daarom als neutraal beoordeeld (0).

In de regels voor ontwikkelingen is vastgelegd dat wordt getoetst aan het meerwaardeplan. Maatregelen die bijdragen aan een veerkrachtig, klimaatadaptief watersysteem hebben een maatschappelijke meerwaarde. Gezien de relatief grote dynamiek binnen het transformatiegebied met stoppende agrarische bedrijven en verbreding van agrarische activiteiten liggen er grote kansen om te komen tot een verbetering. De mate waarin daadwerkelijk sprake zal zijn van positieve effecten op het gebied van bodem en water is afhankelijk van de aard en omvang van de initiatieven en de inzet van het meerwaardeplan. Om deze reden is in de beoordelingstabel voor het transformatiegebied aangegeven dat de gevolgen voor het watersysteem en de bijdrage aan de klimaatadaptieve inrichting kunnen variëren van 0 tot +.

Overzicht effectbeoordeling en conclusie transformatiegebied

De navolgende tabel geeft een samenvattend overzicht van de effectbeoordeling Transformatiegebied.

Tabel 2.1 Effectbeoordeling Transformatiegebied

Hoofdaspect	Aspect	Criterium	
Natuur	Nationaal Natuurnetwerk en Groenblauwe mantel	- Natuurnetwerk Brabant	0
		- Groenblauwe mantel	0
	Soorten	- Beschermde soorten	0 tot +
		- Biodiversiteit	0 tot +
Landschap en cultuurhistorie	Landschap	- Landschappelijke kwaliteit	0/+ tot +
	Cultuurhistorie	- Waardevolle patronen en elementen	0 tot +
		- Beeldbepalende gebouwen	0
Woon- en leefklimaat	Geurhinder	- Geurbelasting	0 tot +
		- Aantal geurgehinderden	0
	Luchtqualiteit	- Concentraties luchtverontr. stoffen	0
	Gezondheid	- Omwonenden veehouderijen	-
		- Gezondheidsbevordering (groen, recreatie/beweging)	0 tot 0/+
Bodem en water	Bodem	- Bodemkwaliteit	0
	Water	- Waterkwantiteit	0
		- Oppervlakte- en grondwaterkwaliteit	0
		- Watersysteem	0 tot +

Hoofdaspect	Aspect	Criterium	
		- Bijdrage klimaatadaptieve inrichting	0 tot +

Het transformatiegebied is (in vergelijking met de andere deelgebieden) omvangrijk en er is sprake van veel dynamiek. Dat betekent enerzijds dat bij nieuwe ontwikkelingen zorgvuldig dient te worden gekeken naar de mogelijke milieugevolgen en in het bijzonder de afstemming tussen milieugevoelige en milieuhinderlijke functies (geur, luchtkwaliteit en gezondheid). In de planregels is een groot aantal voorwaarden gekoppeld aan de uitbreiding of wijziging van veehouderijen. Ook bij de toetsing in het kader van vergunningaanvragen worden de gezondheidseffecten nadrukkelijk meegewogen. Om deze reden zal de uitbreiding of wijziging van veehouderijen niet leiden tot een verslechtering van de gezondheidssituatie en zal op termijn (door de voorwaarden in combinatie met stoppers) naar verwachting sprake zijn van een verbetering van de gezondheidssituatie. Het bestemmingsplan biedt binnen het transformatiegebied echter ook ruimte voor nieuwe gevoelige functies. Ook daar zijn voorwaarden opgenomen, maar nadelige gezondheidseffecten door het toestaan van nieuwe functies kunnen desondanks niet worden uitgesloten. Binnen het hele transformatiegebied is sprake van risico's door zoönose. Ook voor het aspect geur kunnen (ook als wordt voldaan aan de voorwaarden uit de planregels) nadelige gezondheidseffecten niet worden uitgesloten. Als de trend van stoppende veehouderijen doorzet kan de milieu- en gezondheidssituatie sterk verbeteren, maar wanneer een aantal grootschalige veehouderijen de activiteiten voortzet dan is het lastig om invulling te geven aan de ambitie van een 'gezond buitengebied', zeker wanneer als gevolg van transformaties meer gevoelige functies worden gerealiseerd binnen de invloedssfeer van de resterende veehouderijen. Het is gezien alle onzekerheden belangrijk om bij de monitoring van de gevolgen (hoofdstuk 5 van deze notitie) aandacht te hebben voor ontwikkelingen in de wetenschappelijke onderzoeken en inzichten waar het gaat om de gezondheidssituatie in de omgeving van veehouderijen, de ontwikkelingen binnen de veehouderijsector en de daarmee samenhangende ontwikkeling van de milieu en gezondheidssituatie binnen het gebied.

Met de ontwikkeling van de dorpsparkzone en verbetering van het recreatieve netwerk kan het bestemmingsplan ook in positieve zin bijdragen aan de gezondheid van de bewoners van Elsendorp. De mate waarin daadwerkelijk positieve effecten optreden is afhankelijk van de inzet van het meerwaardeplan en de keuzes die daarbinnen worden gemaakt. Datzelfde geldt voor een mogelijke vergroting van de natuurwaarden en de realisatie van een veerkrachtig en klimaatadaptief watersysteem. Voor de groen-blauwe criteria is in de planregels voldoende geborgd dat geen negatieve effecten optreden. Daarnaast is duidelijk dat er kansen zijn voor kwaliteitsverbetering. De aard en omvang en locaties van toekomstige ontwikkelingen in combinatie met de koppeling met het meerwaardeplan zullen bepalend zijn voor de mate waarin positieve effecten optreden en de ambities op het vlak van natuur, landschap en water kunnen worden gerealiseerd.

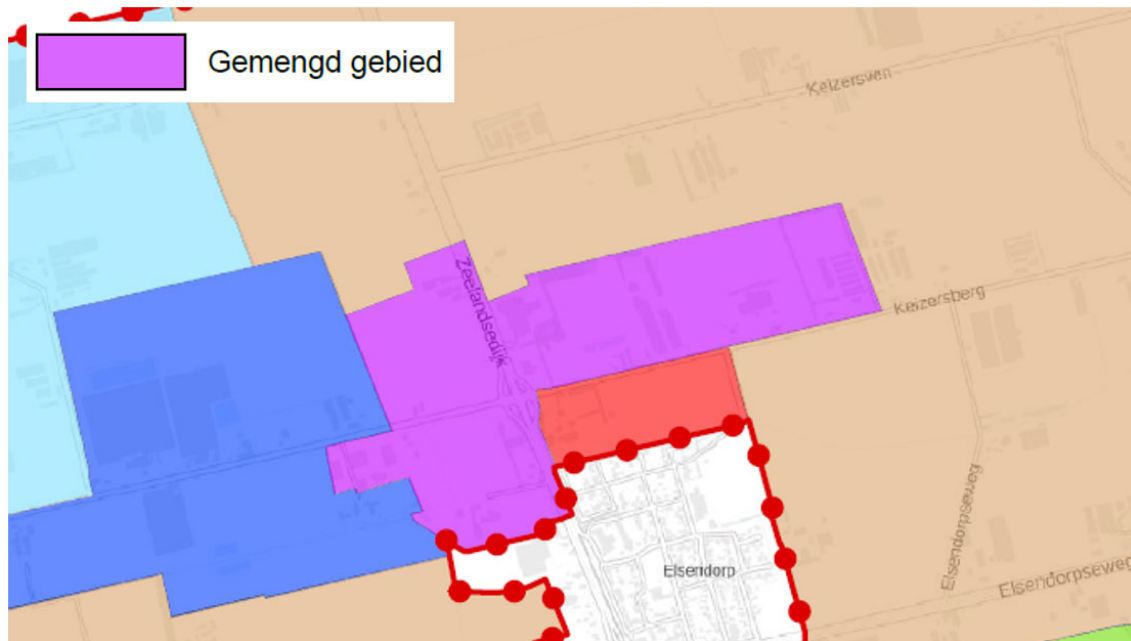
Tot slot kan het transformatiegebied een belangrijke rol spelen waar het gaat om de volledig zelfvoorzienend zijn in de energiebehoefte. Enerzijds omdat binnen het transformatiegebied sprake is van een groot aantal bouwvlakken met mogelijkheden om zonnepanelen op de daken te realiseren en anderzijds omdat dit deelgebied het meest kansrijk is voor de realisatie van zonneparken. In het planMER is op basis van een eerder uitgevoerde haalbaarheidsstudie ingegaan op de energiebehoefte. In principe zijn er op de daken binnen het transformatiegebied, al dan niet in combinatie met een zonnepark, voldoende mogelijkheden om te voorzien in de totale energiebehoefte van de Proeftuin Elsendorp.

2.2.3. Gemengd gebied

Analyse

De gebiedsbestemming 'Gemengd gebied' ligt ten noorden van het dorp Elsendorp. In dit gebied ligt een aantal bedrijven, veehouderijen, agrarische gronden en woningen. Het gebied geldt als overgangsgebied tussen het dorp en het buitengebied en bevat een mix aan functies. Dwars door deze gebiedsbestemming

loopt de N277. Deze provinciale uitvalsweg ontsluit deze gebiedsbestemming in noord-zuidelijke richting met in zuidelijke richting uitvalswegen naar het oosten en westen via de Elsendorpseweg.

Figuur 2.10 Gemengd gebied

Gewenste ontwikkelrichting

Het 'Gemengd gebied' biedt kansen voor ontwikkeling op en transformatie van bestaande bouwpercelen. Nieuwvestiging is dan ook mogelijk binnen deze gebiedsbestemming. Daarbij moet het bebouwingssaldo in het gehele plangebied afnemen. Het gaat dan om nieuwvestiging van kleinschalige bedrijvigheid in milieucategorie 1, 2 of hoger zolang dat vergelijkbaar is met milieucategorie 2. Bij bestaande woningen is bedrijvigheid toegestaan, zoals een beroep aan huis.

Het gebied wordt nog meer dan in de huidige situatie een mix van functies. De ligging aan de provinciale weg helpt dit gebied goed te ontsluiten. Door de ligging in het overgangsgebied van dorp naar buitengebied zijn iets meer stedelijke activiteiten mogelijk en dat biedt de mogelijkheid iets meer toe staan binnen deze gebiedsbestemming.

Dit gebied biedt meer kansen, maar dient ook rekening te houden met de ligging aan het 'Ontwikkelsgebied Wonen'. Bedrijvigheid in het 'Gemengd gebied' mag geen beperkingen opleggen aan de activiteiten en ambities uit het 'Ontwikkelsgebied Wonen'.

Ambities

In het Gemengd Gebied worden in het algemeen de volgende ambities nagestreefd:

- a. een vitaal en evenwichtig buitengebied waar gewoond, gewerkt en geleefd kan worden voor iedereen;
- b. als primaat een woon-werkgebied met kleinschalige met milieucategorie 1 en 2 of een qua milieubelasting vergelijkbare activiteit, met innovatieve en duurzame bedrijven gericht op functiemenging;
- c. bebouwen en/of verhardten ten behoeve van verplaatsing is onder voorwaarden toegestaan (uitsluitend verplaatsing binnen plangebied, sanering bouwvlak elders, bouwvlak neemt niet in omvang toe);
- d. de transformatie van bestaande (agrarische) bedrijven binnen het plangebied naar een nieuwe (neven)functie met een nieuwe economische drager voor locaties;
 1. het tegengaan van (de gevolgen van) leegstand van- en verrommeling door- vastgoed;

2. volledig zelfvoorzienend zijn in de energiebehoefte;
3. Een gezond buitengebied, wat in ieder geval het volgende inhoudt:
 - Beperking van milieuhinder;
 - Een duurzaam bodem- en watersysteem;
 - Een robuuste landschapsstructuur;
 - Energie opwekken uit natuurlijke bronnen.

Milieugevolgen

Natuur

De gronden binnen het dit deelgebied zijn geen onderdeel van het Natuurnetwerk Brabant. Ook direct grenzend aan het Gemengd gebied zijn geen gebieden gelegen die deel uitmaken van het NNB. Datzelfde geldt voor de groen-blauwe mantel. Negatieve effecten op gebieden met een beschermde status kunnen worden uitgesloten (0).

Waar het gaat om de gevolgen voor beschermde soorten en de bouwstenen voor vergroting van biodiversiteitswaarden is het gemengd gebied vergelijkbaar met het hiervoor beschreven transformatiegebied. Negatieve effecten kunnen worden uitgesloten. Het al dan niet optreden positieve effecten is afhankelijk van locaties, aard en omvang van de toekomstige initiatieven en de inzet van het meerwaardeplan.

Landschap en cultuurhistorie

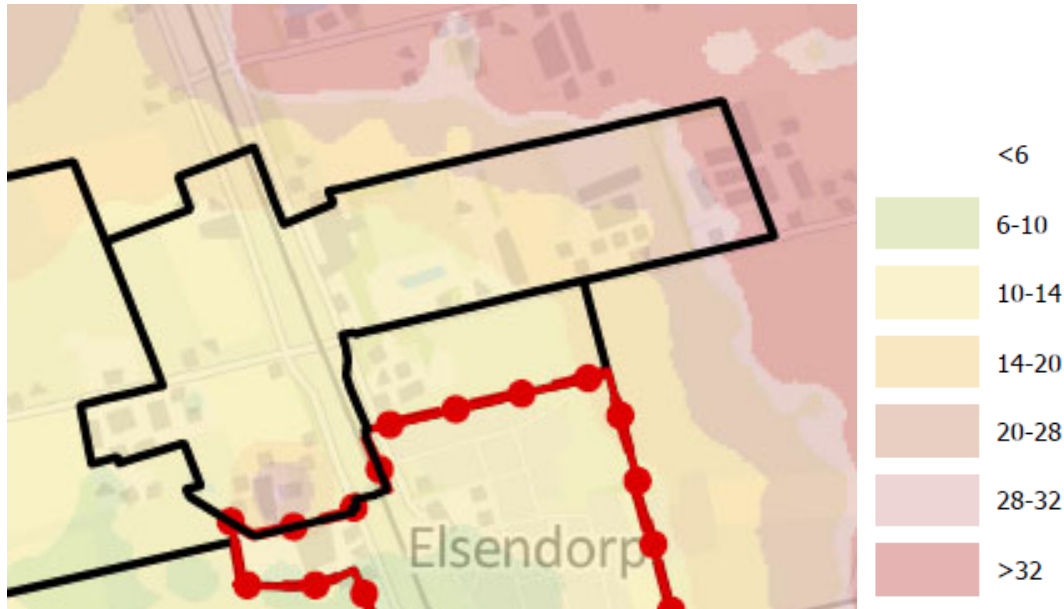
Voor de aspecten landschap en cultuurhistorie is er geen duidelijk onderscheid tussen het gemengd gebied en het hiervoor beschreven transformatiegebied. Ook de eisen die in het bestemmingsplan worden gesteld (regels voor bestaand gebied en regels voor ontwikkelingen) zijn vergelijkbaar. Dat betekent dat de minimaal vereiste landschappelijke inpassing in positieve zin zal bijdragen aan de landschappelijke kwaliteit en herkenbaarheid van het Peelontginningenlandschap en dat via het meerwaardeplan (extra inspanning) sprake kan zijn van een verdere kwaliteitsverbetering. Voor een nadere toelichting wordt verwezen naar de voorgaande paragraaf (transformatiegebied).

Woon- en leefklimaat

Gezien de gewenste ontwikkelrichtingen en ambities is zowel de relatie met de milieugevoelige functies (woongebied) ten zuiden van het gemengd gebied als met de milieuhinderlijke functies binnen het transformatiegebied en het deelgebied intensief agrarisch ondernemen van belang. In de planregels zijn voorwaarden verbonden aan toekomstige ontwikkelingen waarmee enerzijds is geborgd dat bij de realisatie van woningen (of andere gevoelige functies) de milieuruimte van bestaande bedrijven wordt gerespecteerd. Anderzijds zijn voorwaarden vastgelegd voor bedrijfsmatige ontwikkelingen om zo te borgen dat ter plaatse van omliggende woningen (of andere gevoelige functies) sprake is van een aanvaardbaar woon- en leefklimaat.

Waar het gaat om het aspect geur wordt getoetst aan de voorwaarden uit de provinciale omgevingsverordening en de gemeentelijke beleidsregel (zie toelichting in de paragraaf over het transformatiegebied). Niet alleen woningen, maar ook gebouwen met bedrijfsmatige (niet agrarische) activiteiten zijn wanneer er mensen verblijven al snel geurgevoelig. Met name binnen de oostelijke helft van dit deelgebied is voor het aspect geur sprake van een overbelaste situatie ($> 20 \text{ ouE/m}^3$). De huidige achtergrondbelasting vormt daar een belemmerende factor voor de realisatie van geurgevoelige objecten. Een verbetering van de geurhindersituatie door stoppende veehouderijen (met name binnen het transformatiegebied) kan leiden tot een daling van de achtergrondbelasting en ruimere mogelijkheden voor nieuwe geurgevoelige functies binnen het gemengd gebied. De mate en het tempo waarin sprake is van een afname van de geurbelasting is afhankelijk van het aantal stoppers en de locatie en geuremissies van die stoppers. De mogelijke positieve bijdrage van stoppende bedrijven binnen het gemengd gebied zelf aan de optredende geurbelasting zal (gezien het beperkte aantal intensieve veehouderijen en de over het algemeen lage geuremissies) beperkt zijn. De gevolgen voor de geurbelasting worden beoordeeld als 0 tot 0/+. Ook hier geldt dat wanneer wordt voldaan aan de

geurnormen voor de voorgrondbelasting en de voorwaarden voor de achtergrondbelasting geurhinder niet kan worden uitgesloten. Gezien het relatief beperkte aantal bouwvlakken binnen het gemengd gebied en de aard van de ontwikkelingsmogelijkheden zal de maximale toename van het aantal geurgehinderden echter beperkt blijven (-/0).

Figuur 2.11 Geurbelasting referentiesituatie Gemengd gebied (in ouE/m3)

Ook waar het gaat om fijn stof en endotoxine kunnen de veehouderijen direct ten oosten van het Gemengd gebied van invloed zijn op de gezondheidssituatie. Vanwege de overbelasting voor het aspect geur (geurbelasting > 20 ouE/m3) is het op dit moment niet mogelijk om nieuwe gevoelige objecten binnen het oostelijke deel van het Gemengd gebied te realiseren. Concentraties luchtverontreinigende stoffen dalen snel naarmate de afstand tot de stallen groter wordt. Wel leiden de omliggende veehouderijen binnen het hele Gemengd gebied tot verhoogde concentraties fijn stof, ruim boven de advieswaarden van de Wereldgezondheidsorganisatie. Ook kunnen risico's optreden door zoönosen (zie toelichting transformatiegebied). De realisatie van functies die in meer of mindere mate als gevoelig kunnen worden beschouwd (wonen als vervolgfunctie, boerderijsplitsing, maatschappelijke voorzieningen en recreatieve voorzieningen) kunnen leiden tot negatieve gezondheidseffecten. Aangezien het aantal bouwvlakken waar (rekening houdend met de beperkingen uit de planregels) een functiewijziging kan plaatsvinden, wordt het effect beoordeeld als beperkt negatief (-/0).

Bodem en water

Binnen dit deelgebied geen specifieke knelpunten op het gebied van bodem en water. De algemene bouwstenen voor het tegengaan van verdroging gelden ook voor het gemengd gebied (afdammen en verondiepen van sloten, het stimuleren van een betere bodemstructuur en waterbuffering op de huiskavel). Daarnaast grenst het gemengd gebied aan het deel van het transformatiegebied waar wordt gezocht naar mogelijkheden om het waterbergend vermogen te vergroten. Mogelijke maatregelen binnen de verschillende deelgebieden dienen in samenhang te worden uitgewerkt.

De planregels (inclusief relatie met het meerwaardeplan) en de daarmee samenhangende effectbeoordeling voor het gemengd gebied zijn vergelijkbaar met de beoordeling zoals die hiervoor is beschreven voor het transformatiegebied. Relevante negatieve effecten kunnen worden uitgesloten maar de mate waarin sprake is van positieve effecten is afhankelijk van de aard, omvang en locaties van de initiatieven en de inzet van het meerwaardeplan.

Overzicht effectbeoordeling en conclusies Gemengd gebied

De navolgende tabel geeft een samenvattend overzicht van de effectbeoordeling voor het Gemengd

gebied.

Tabel 2.2 Effectbeoordeling Gemengd gebied

Hoofdaspect	Aspect	Criterium	
Natuur	Nationaal Natuurnetwerk en Groenblauwe mantel	- Natuurnetwerk Brabant	0
		- Groenblauwe mantel	0
	Soorten	- Beschermde soorten	0 tot +
		- Biodiversiteit	0 tot +
Landschap en cultuurhistorie	Landschap	- Landschappelijke kwaliteit	0/+ tot +
	Cultuurhistorie	- Waardevolle patronen en elementen	0 tot +
		- Beeldbepalende gebouwen	0
Woon- en leefklimaat	Geurhinder	- Geurbelasting	0 tot 0/+
		- Aantal geurgehinderden	-/0
	Luchtkwaliteit	- Concentraties luchtverontr. stoffen	0
	Gezondheid	- Omwonenden veehouderijen	-/0
		- Gezondheidsbevordering (groen, recreatie/beweging)	0
Bodem en water	Bodem	- Bodemkwaliteit	0
	Water	- Waterkwantiteit	0
		- Oppervlakte- en grondwaterkwaliteit	0
		- Watersysteem	0 tot +
		- Bijdrage klimaatadaptieve inrichting	0 tot +

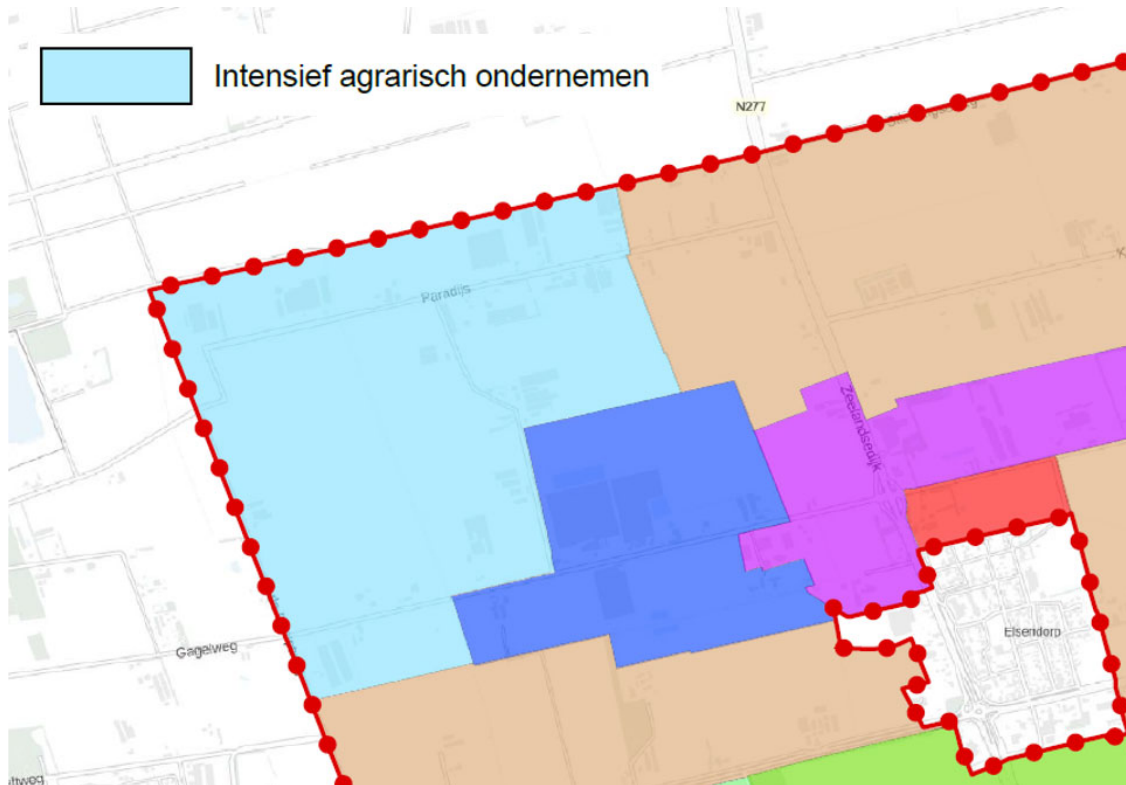
Waar het gaat om de milieugevolgen is het gemengd gebied vergelijkbaar met het transformatiegebied. Omdat de omvang van het gebied en het aantal bouwvlakken binnen het gemengd gebied veel kleiner zijn, zijn ook de potentiële effecten wat beperkter. Enige aandachtspunt dat volgt uit de effectbeoordeling zijn de mogelijke gezondheidseffecten door het toestaan van in meer of mindere mate gevoelige functies in een gebied waarbinnen de milieusituatie en gezondheidssituatie in hoge mate wordt bepaald door de omliggende veehouderijen. Ook voor dit deelgebied geldt dat de mate waarin positieve effecten optreden en invulling kan worden gegeven aan de ambities op het vlak van natuur, landschap en water afhankelijk is van de inzet van het meerwaardeplan en de keuzes die daarbinnen worden gemaakt.

2.2.4. Intensief agrarisch ondernemen

Analyse

In het gebied intensief agrarisch ondernemen zijn veel intensieve veehouderijen gevestigd. Dit gebied is vroeger aangewezen als landbouw ontwikkelingsgebied (LOG). In een LOG kreeg de intensieve veehouderij meer kans zich te ontwikkelen. In het noordwesten van het plangebied heeft dat geleid tot

de huidige situatie met veel intensieve veehouderijen en verder weinig andere functies.

Figuur 2.12 Intensief agrarisch ondernemen

Gewenste ontwikkelrichting

Dit gebied geldt als voorrangsgedebiet voor bestaande intensieve veehouderijen. Tegelijkertijd zien we dat het aantal bedrijven afneemt. Dat biedt tevens mogelijkheden voor innovatieve, duurzame en experimentele vormen van agrarische bedrijvigheid. Ook andere (niet-agrarische) functies zijn welkom in het gebied, mits verenigbaar met de genoemde ontwikkelrichting van dit gebied. Blijven wonen op een bedrijfslocatie is niet vanzelfsprekend. Het omzetten van bedrijfswoningen naar burgerwoningen en het afsplitsen van bedrijfswoningen is niet toegestaan vanwege de beperking die dit legt op de ontwikkelingsmogelijkheden van intensieve veehouderijen, maar ook vanwege het woon- en leefklimaat. Het is mogelijk om het recht op een (bedrijfs-) woning te verplaatsen naar een andere gebiedsbestemming binnen het plangebied waar woningbouw wel binnen de gewenste ontwikkelingsrichting past. De omschakeling naar kleinschalige bedrijvigheid met een bedrijfswoning is wel mogelijk, zolang dit geen nieuwe beperkingen legt op de bestaande intensieve veehouderijen.

Ambities

In het Intensief Agrarisch Ondernemen worden in het algemeen de volgende ambities nagestreefd:

- a. als primaat ruimte voor veehouderijen;
- b. ruimte voor innovatieve, duurzame en experimentele vormen van agrarische bedrijvigheid;
- c. vermindering van het aantal woningen;
- d. de transformatie van bestaande (agrarische) bedrijven binnen het plangebied naar een nieuwe (neven)functie met een nieuwe economische drager voor locaties;
 1. het tegengaan van (de gevolgen van) leegstand van- en verrommeling door- vastgoed;
 2. volledig zelfvoorzienend zijn in de energiebehoefte;
 3. Een gezond buitengebied, wat in ieder geval het volgende inhoudt:
 - Beperking van milieuhinder;
 - Een duurzaam bodem- en watersysteem;
 - Een robuuste landschapsstructuur;

- Energie opwekken uit natuurlijke bronnen.

Milieugevolgen

Natuur

De gronden binnen het dit deelgebied zijn geen onderdeel van het Natuurnetwerk Brabant. Ook direct grenzend aan gebied voor Intensief agrarisch ondernemen zijn geen gebieden gelegen die deel uitmaken van het NNB. Datzelfde geldt voor de groen-blauwe mantel. Negatieve effecten op gebieden met een beschermde status kunnen worden uitgesloten (0).

Waar het gaat om de gevolgen voor beschermde soorten en de bouwstenen voor vergroting van biodiversiteitswaarden is het gebied voor intensief agrarisch ondernemen vergelijkbaar met het hiervoor beschreven transformatiegebied. Negatieve effecten kunnen worden uitgesloten. Het al dan niet optreden positieve effecten is afhankelijk van locaties, aard en omvang van de toekomstige initiatieven en de inzet van het meerwaardeplan.

Landschap en cultuurhistorie

Het gebied voor intensief agrarisch ondernemen maakt geen onderdeel uit van het gebied dat door de provincie is aangeduid als cultuurhistorisch waardevol. Landschappelijk is er echter geen groot onderscheid tussen het gebied intensief agrarisch ondernemen en het hiervoor beschreven transformatiegebied. Ook de eisen die in het bestemmingsplan worden gesteld (regels voor bestaand gebied en regels voor ontwikkelingen) zijn vergelijkbaar. Dat betekent dat de minimaal vereiste landschappelijke inpassing in positieve zin zal bijdragen aan de landschappelijke kwaliteit en dat via het meerwaardeplan (extra inspanning) sprake kan zijn van een verdere kwaliteitsverbetering. Voor een nadere toelichting wordt verwezen naar de paragraaf over het transformatiegebied.

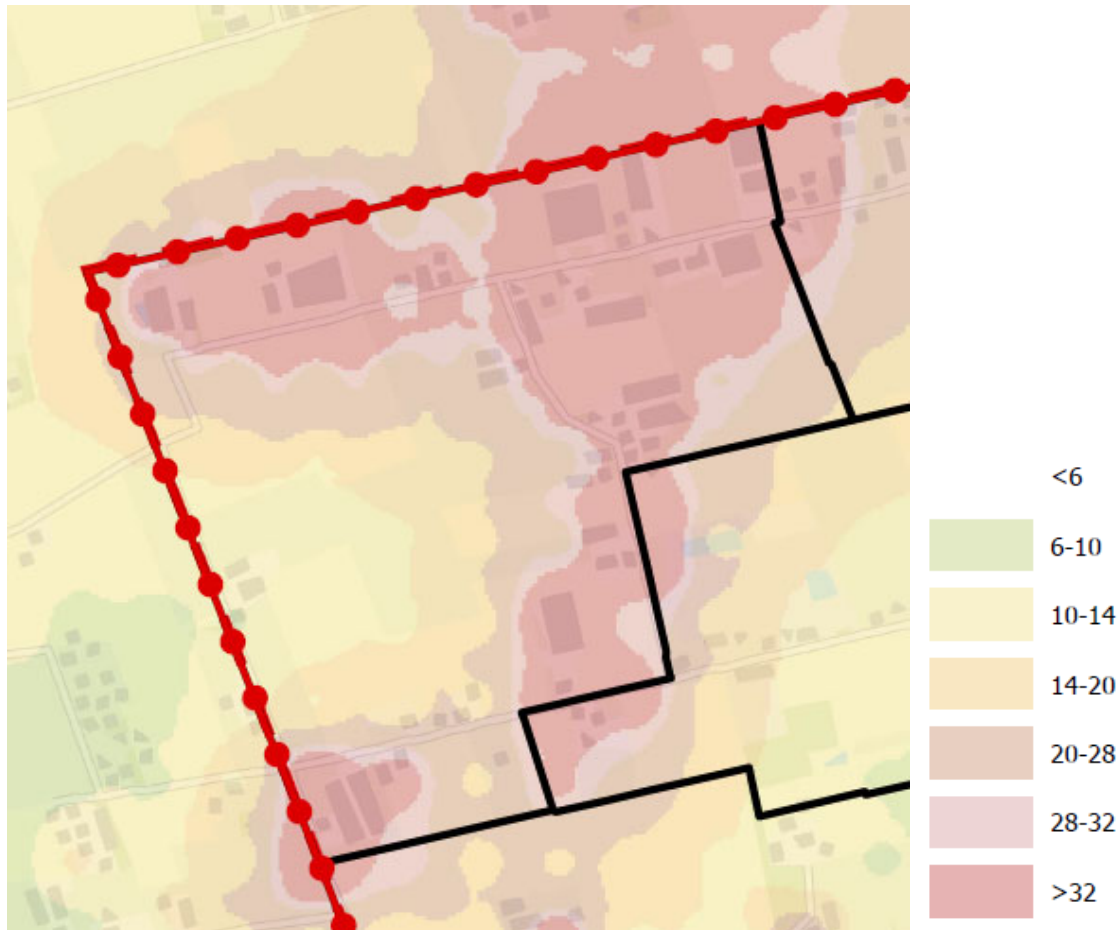
Woon- en leefklimaat

De aanwezig intensieve veehouderij zijn in hoge mate bepalend voor de milieusituatie binnen dit deelgebied en in de directe omgeving daarvan. Waar het gaat om de geurhindersituatie is sprake van een overbelaste situatie (achtergrondbelasting is hoger dan op grond van de provinciale regels toelaatbaar²). Zoals toegelicht in de analyse voor het transformatiegebied kunnen veehouderijen dieraantallen, diercategorieën of huisvestingssystemen wijzigen zonder dat sprake is van een uitbreiding van de bestaande oppervlakte aan dierverblijven. In dat geval worden in de planregels geen voorwaarden verbonden aan de optredende achtergrondbelasting. Wel dient rekening te worden gehouden met de normen voor de voorgrondbelasting uit de gemeentelijke geurverordening. Lokaal kan, wanneer de oppervlakte aan dierverblijven niet toeneemt, sprake zijn van een toename van de geurbelasting als de normen voor de voorgrondbelasting nog ruimte bieden voor een toename van geuremissies. Wanneer sprake is van een uitbreiding van het oppervlak (binnen het bouwvlak) of sprake is van vergroting of wijziging van het bouwvlak zullen veehouderijen conform de voorwaarden in de planregels extra maatregelen zullen moeten treffen om te komen tot een verbetering van de geurhindersituatie. Daarnaast kunnen ook stoppers leiden tot een afname van de geurbelasting al zal het aantal stoppers binnen dit deelgebied naar verwachting kleiner zijn dan binnen het transformatiegebied. Per saldo is naar verwachting op deelgebiedniveau geen sprake zijn van een toename van de geurbelasting. De mate en het tempo waarin sprake zal zijn van een afname van de geurbelasting is sterk afhankelijk van de aard en omvang van de veehouderij initiatieven en het aantal stoppers. Voor de gevolgen voor de geurbelasting wordt om deze reden uitgegaan van een marge (0 tot 0/+).

De consequentie van de overbelasting is ook dat er op basis van de bestaande geurhindersituatie binnen dit deelgebied niet tot nauwelijks ruimte is voor de realisatie van nieuwe geurgevoelige objecten. Binnen dit deelgebied wordt geen ruimte geboden voor nieuwe woningen, maar de niet agrarische bedrijven die het bestemmingsplan wel toestaat kunnen in bepaalde gevallen ook geurgevoelig zijn. De

² De voorwaarden uit de provinciale omgevingsverordening zijn op dit punt strikter dan de toetswaarde uit de gemeentelijke Beleidsregel en daarmee (conform planregels bestemmingsplan) maatgevend.

ontwikkelingsruimte is echter zodanig beperkt dat geen sprake zal zijn van een toename van het aantal geurhinderden door ontwikkelingen binnen het deelgebied. Door het stoppen van veehouderijen en het feit dat bij uitbreiding van bestaande veehouderijen de eigen bijdrage aan de overbelasting moet worden gereduceerd, kunnen ontwikkelingen op termijn leiden tot een afname van het aantal geurgehinderden in de omgeving. Het tempo en de mate waarin deze verbetering optreedt is lastig in te schatten. Het effect wordt vooralsnog beoordeeld als 0 tot 0/+.

Figuur 2.13 Geurbelasting Intensief agrarisch ondernemen (in ouE/m3)

In de directe omgeving van veehouderijen kan sprake zijn van verhoogde concentraties luchtverontreinigende stoffen. Ook kan sprake zijn van verhoogde concentraties endotoxinen en kunnen zoönosen leiden tot gezondheidsrisico's (zie toelichting transformatiegebied). Aan de straat het Paradijs is een aantal bedrijven gevestigd met een forse fijn stof emissie. Hoewel de wettelijke grenswaarden niet worden overschreden leiden de veehouderijen (in het bijzonder pluimvee) binnen dit deelgebied wel tot verhoogde concentraties fijn stof. Dat wordt voldaan aan de wettelijke grenswaarden voor fijn stof betekent echter niet dat gezondheidseffecten kunnen worden uitgesloten. De advieswaarden van de Wereldgezondheidsorganisatie liggen ver onder de wettelijke grenswaarden. Uitbreiding van veehouderijen zou kunnen leiden tot een toename fijn stofemissie. In het bestemmingsplan zijn op dat punt geen specifieke voorwaarden opgenomen. Door de andere voorwaarden die zijn gekoppeld aan de uitbreiding van de veestapel (ammoniakemissie/stikstofdepositie en voorwaarden vanuit de provinciale omgevingsverordening) zal echter in de praktijk geen sprake zijn van een relevante verslechtering van de luchtkwaliteit. Daarbij speelt ook een rol dat bij individuele vergunningaanvragen binnen de gemeente Gemert-Bakel wordt getoetst aan de Handreiking Veehouderij en Volksgezondheid en het Handelingsperspectief Endotoxinen. Daarnaast wordt in dit gebied terughoudend omgegaan met nieuwe gevoelige functies zodat de potentiële negatieve gezondheidseffecten binnen dit deelgebied beperkt zijn.

Bodem en water

Ook binnen het deelgebied intensief agrarisch ondernemen wordt ingezet op maatregelen die zijn gericht op het tegengaan van verdroging (afdammen en verondiepen van sloten, het stimuleren van een betere bodemstructuur en waterbuffering op de huiskavel). Specifiek voor dit deelgebied is van belang dat langs de noordelijk grens de Landmeerseloop is gelegen waar vanwege de KRW doelstellingen op het gebied van waterkwaliteit gelden. Inrichtingsmaatregelen rond de waterloop kunnen hieraan een positieve bijdrage leveren.

De planregels (inclusief relatie met het meerwaardeplan) en de daarmee samenhangende effectbeoordeling voor het deelgebied intensief agrarisch ondernemen zijn vergelijkbaar met de beoordeling zoals die hiervoor is beschreven voor het transformatiegebied. Relevante negatieve effecten kunnen worden uitgesloten maar de mate waarin sprake is van positieve effecten is afhankelijk van de aard, omvang en locaties van de initiatieven en de inzet van het meerwaardeplan.

Overzicht effectbeoordeling en conclusies Intensief agrarisch ondernemen

De navolgende tabel geeft een samenvattend overzicht van de effectbeoordeling voor het deelgebied Intensief agrarisch ondernemen.

Tabel 2.3 Effectbeoordeling Intensief agrarisch ondernemen

Hoofdaspect	Aspect	Criterium	
Natuur	Nationaal Natuurnetwerk en Groenblauwe mantel	- Natuurnetwerk Brabant	0
		- Groenblauwe mantel	0
	Soorten	- Beschermde soorten	0 tot +
		- Biodiversiteit	0 tot +
Landschap en cultuurhistorie	Landschap	- Landschappelijke kwaliteit	0/+ tot +
	Cultuurhistorie	- Waardevolle patronen en elementen	0
		- Beeldbepalende gebouwen	0
Woon- en leefklimaat	Geurhinder	- Geurbelasting	0 tot 0/+
		- Aantal geurgehinderden	0 tot 0/+
	Luchtkwaliteit	- Concentraties luchtverontr. stoffen	0
	Gezondheid	- Omwonenden veehouderijen	0
		- Gezondheidsbevordering (groen, recreatie/beweging)	0
Bodem en water	Bodem	- Bodemkwaliteit	0
	Water	- Waterkwantiteit	0
		- Oppervlakte- en grondwaterkwaliteit	0
		- Watersysteem	0 tot +

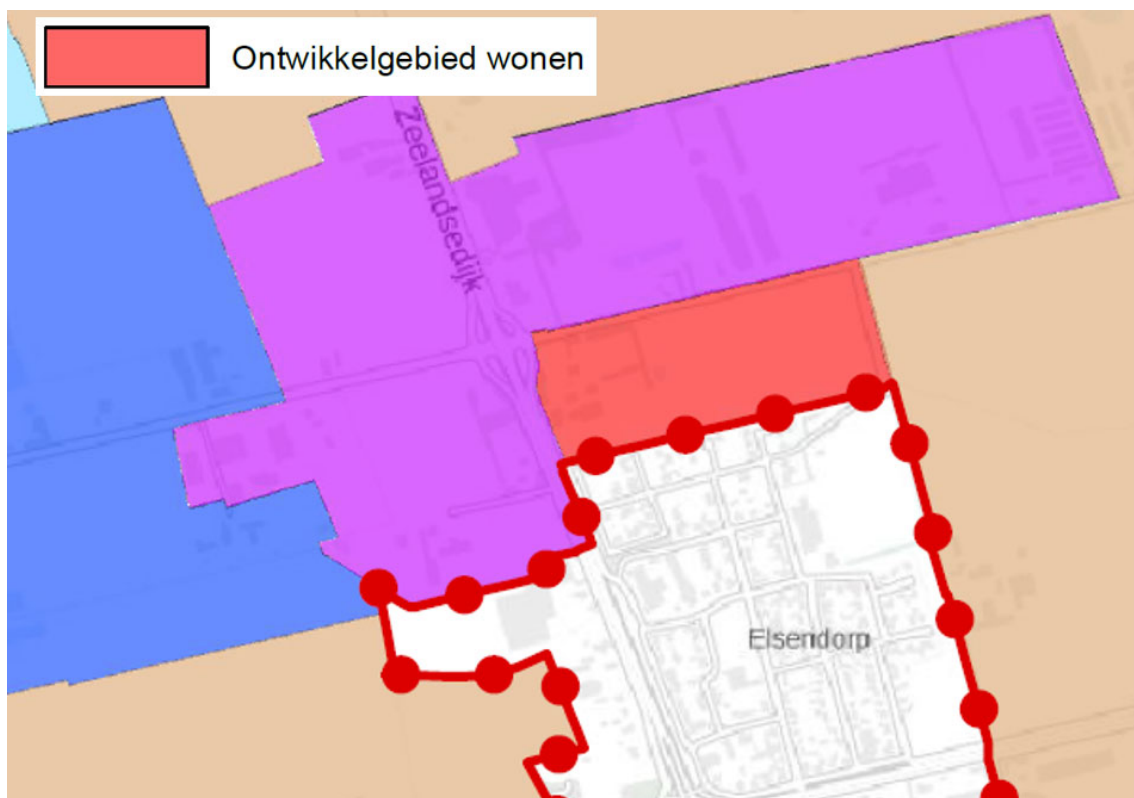
Hoofdaspect	Aspect	Criterium	
		- Bijdrage klimaatadaptieve inrichting	0 tot +

Door de voorwaarden die zijn gekoppeld aan de ontwikkelingsmogelijkheden binnen het gebied voor intensief agrarisch ondernemen zijn de milieugevolgen beperkt. Vanwege de geurgerelateerde eisen zal bij veehouderij initiatieven in veel gevallen sprake zijn van een beperkte verbetering van de geurhindersituatie. In vergelijking met het transformatiegebied wordt terughoudend omgegaan met nieuwe milieugevoelige functies, waardoor geen sprake is van nadelige gezondheidseffecten. Ook landschappelijk leiden de voorwaarden uit het bestemmingsplan tot een positieve beoordeling. Via het meerwaardeplan kan sprake zijn van een verdere kwaliteitsverbetering voor landschap, natuur en water. Op de overige criteria zal geen sprake zijn van relevante effecten.

2.2.5. Ontwikkelgebied wonen

Analyse

In het gebied direct ten noorden van de kern Elsendorp is nu agrarische bedrijvigheid aanwezig (met een recreatieve nevenactiviteit).

Figuur 2.14 Ontwikkelgebied wonen

Gewenste ontwikkelrichting

Om Elsendorp vitaal en leefbaar te houden is het van belang dat er in Elsendorp voldoende mensen kunnen wonen. Om dit te bereiken is voor Elsendorp van belang dat jongeren en de voorzieningen in het dorp behouden blijven. Momenteel is het verkrijgen van woonruimte in Elsendorp een uitdaging. Om dit te bereiken is woningbouw noodzakelijk. In dit gebied wil Elsendorp het dorp uitbreiden met woningbouw.

Het dorp wil graag woningbouw realiseren in het noorden van Elsendorp. Tegelijkertijd wil men het

landschap hier aantrekkelijk houden. In dit gebied wordt daarom ook ruimte geboden aan innovatieve woonconcepten. Het doel is om hier een aansprekend woon- en leefklimaat te creëren en om de doorstroming op de woningmarkt te bevorderen. Op die manier blijft Elsendorp een levendig dorp met voorzieningen.

Ambities

In het Ontwikkelgebied Wonen worden in het algemeen de volgende ambities nagestreefd:

- a. een vitaal en evenwichtig groen woongebied waar gewoond en geleefd kan worden door iedereen;
- b. als primaat een woongebied in een aantrekkelijk landschap;
- c. innovatieve woonconcepten;
- d. nieuwvestiging is toegestaan als binnen het gehele plangebied het saldo aan bebouwing en verharding niet toeneemt, hierbij geldt dat bebouwing alleen kan worden gesloopt in ruil voor bebouwing en verharding in ruil voor verharding;
- e. een gezond buitengebied, wat in ieder geval het volgende inhoudt:
 - Beperking van milieuhinder;
 - Een duurzaam bodem- en watersysteem;
 - Een robuuste landschapsstructuur.

Milieugevolgen

Natuur

Gezien de ligging van dit deelgebied ten opzichte van natuurgebieden met een beschermde status en de beoogde ontwikkelingsrichting kunnen negatieve effecten het NNB en de groen-blauwe mantel worden uitgesloten (0). De beoogde transformatie van het gebied als onderdeel van de Dorpsparkzone biedt in samenhang met de beoogde landschappelijke structuur kansen voor vergroting van natuurwaarden (+).

Landschap en cultuurhistorie

In het document met de landschappelijke inspiratiekaart en de bouwstenen voor landschappelijke meerwaarde is het deelgebied onderdeel van de Dorpsparkzone Elsendorp. De bebouwing binnen het westelijke deel is aangeduid als 'cultuurhistorisch waardevol erfensemble'. De zone rondom de kern heeft kansen in zich om tot een aantrekkelijk landschap te ontwikkelen. Over het algemeen betreft een kleinschalig landschap, met een diversiteit aan beplantingsstructuren. Er liggen hier kansen voor een kleinschalig, landschapsinclusief woonmilieu. Het ontwikkelgebied wonen kan op die manier leiden tot een vergroting van de landschappelijke kwaliteit in samenhang met vergroting van natuurwaarden. Hierbij dient ook nadrukkelijk aandacht te zijn voor de recreatieve bereikbaarheid van het omliggende landschap vanuit de kern Elsendorp.

Woon- en leefklimaat

De geurbelasting in dit gebied is mede bepalend voor de mogelijkheden voor de realisatie van woningen en andere geurgevoelige objecten. Binnen het grootste deel van het ontwikkelgebied ligt de achtergrondbelasting tussen de 10 en 14 ouE/m³. Langs de oostelijke grens is de achtergrondbelasting hoger dan 14 ouE/m³. Dat betekent dat uitgaande van toetsing aan de voorwaarden uit de provinciale omgevingsverordening die gelden voor geurgevoelige objecten binnen de bebouwde kom (maximaal 12% kans op geurhinder, d.w.z. maximaal 10 ouE/m³) sprake is van een overbelaste situatie. In de gebiedsindeling in de gemeentelijke beleidsregel is dit deelgebied onderdeel van de zone 'overige buitengebied' (extensiveringsgebied) waarbinnen een toetswaarde van 20 ouE/m³ geldt. Voor de kern Elsendorp geldt op grond van de gemeentelijke beleidsregel een toetswaarde van 13 ouE/m³.

Voorgaande betekent dat woningbouw in zodanige dichtheden dat sprake is van uitbreiding van de bebouwde kom zoals bedoeld in de Wgv op dit moment niet mogelijk is. Een uitbreiding van de bebouwde kom, zou leiden tot beperkingen voor de omliggende veehouderijen. Verspreid liggende geurgevoelige objecten (uitgaande van ligging 'buiten de bebouwde kom') zijn wel mogelijk. Daarbij kan sprake zijn van een beperkte toename van het aantal geurgehinderden (-/0). De verwachting is dat stoppende agrarische bedrijven in de omgeving van dit deelgebied zullen leiden tot een aanzienlijke verbetering van de

geurhindersituatie waardoor ruimere mogelijkheden ontstaan voor de realisatie van geurgevoelige objecten.

Figuur 2.15 Geurbelasting ontwikkelgebied Wonen (in ouE/m3)

In de directe omgeving van het ontwikkelgebied is geen sprake van veehouderijen met een hoge emissie van fijn stof. Concentraties luchtverontreinigende stoffen dalen snel naarmate de afstand tot de stallen groter wordt. De endotoxine-contouren van de bedrijven in de omgeving (zie figuur 2.7) reiken niet tot over het ontwikkelgebied wonen. Dat geldt wel voor de contouren voor de risico's door zoönosen (zie toelichting transformatiegebied). Ook de contour van de geitenhouderij op het perceel Elsendorpsweg 28a reikt tot over het woongebied (verhoogd risico op longontsteking en zoönosen). Daarnaast leiden de omliggende veehouderijen tot verhoogde concentraties fijn stof, ruim boven de advieswaarden van de Wereldgezondheidsorganisatie. Nadelige gezondheidseffecten door de ontwikkeling van het woongebied zijn om deze redenen niet uit te sluiten (-). Er zijn nog veel onzekerheden waar het gaat om de gezondheidseffecten voor omwonenden van veehouderijen. Ook is op dit onduidelijk hoe de gezondheidssituatie binnen het gebied zich de komende jaren zal ontwikkelen als gevolg van ontwikkelingen in de veehouderijsector. Het is daarom belangrijk om de situatie binnen het plangebied te monitoren (zie hoofdstuk 5 van deze notitie).

De afweging van de mogelijke gezondheidseffecten is breder dan alleen de beoordeling van de gezondheidsrisico's door de aanwezige veehouderijen. Binnen het Gemengd gebied wordt aansluitend op het beoogde woongebied ruimte geboden voor niet agrarische-bedrijvigheid. In de planregels zijn verschillende voorwaarden opgenomen om nadelige gevolgen voor de gezondheidssituatie binnen het woongebied uit te kunnen sluiten.

De ontwikkeling van het woongebied kan een positieve bijdrage leveren aan de verbindingen tussen het dorp en het omliggende landschap en de aansluiting op bestaande recreatieve routes en daarmee in positieve zin bijdragen aan de gezondheid (meer beweging, vergroting belevingswaarde landschap en natuur).

Bodem en water

De gronden binnen dit deelgebied hebben in de huidige situatie grotendeels een agrarische functie. De beoogde ontwikkeling tot woongebied zal binnen dit deelgebied weliswaar leiden tot een toename van verharding, maar dit kan worden gecompenseerd door bij de herinrichting van het gebied voldoende ruimte te bieden voor het langer vasthouden van water in het gebied. Uitgangspunt is dat er door de woonbebouwing geen extra piekafvoer (afwenteling) mag ontstaan op de Domptseloop. De gevolgen voor

het watersysteem en klimaat worden neutraal beoordeeld (0). Het beëindigen van agrarisch grondgebruik kan daarnaast beperkte positieve gevolgen hebben voor de waterkwaliteit en bodemkwaliteit (0 tot 0/+).

Overzicht effectbeoordeling en conclusies Ontwikkelgebied Wonen

De navolgende tabel geeft een samenvattend overzicht van de effectbeoordeling voor het Ontwikkelgebied Wonen.

Tabel 2.4 Effectbeoordeling Ontwikkelgebied Wonen

Hoofdaspect	Aspect	Criterium	
Natuur	Natura 2000-gebieden	- Verzuring, vermessing	0
	Nationaal Natuurnetwerk en Groenblauwe mantel	- Natuurnetwerk Brabant	0
		- Groenblauwe mantel	0
	Soorten	- Beschermde soorten	0 tot +
		- Biodiversiteit	0 tot +
Landschap en cultuurhistorie	Landschap	- Landschappelijke kwaliteit	+
	Cultuurhistorie	- Waardevolle patronen en elementen	0
		- Beeldbepalende gebouwen	0
Woon- en leefklimaat	Geurhinder	- Geurbelasting	0
		- Aantal geurgehinderden	-/0
	Luchtkwaliteit	- Concentraties luchtverontr. stoffen	0
	Gezondheid	- Omwonenden veehouderijen	-
		- Gezondheidsbevordering (groen, recreatie/beweging)	0/+
Bodem en water	Bodem	- Bodemkwaliteit	0 tot 0/+
	Water	- Waterkwantiteit	0
		- Oppervlakte- en grondwaterkwaliteit	0 tot 0/+
		- Watersysteem	0
		- Bijdrage klimaatadaptieve inrichting	0

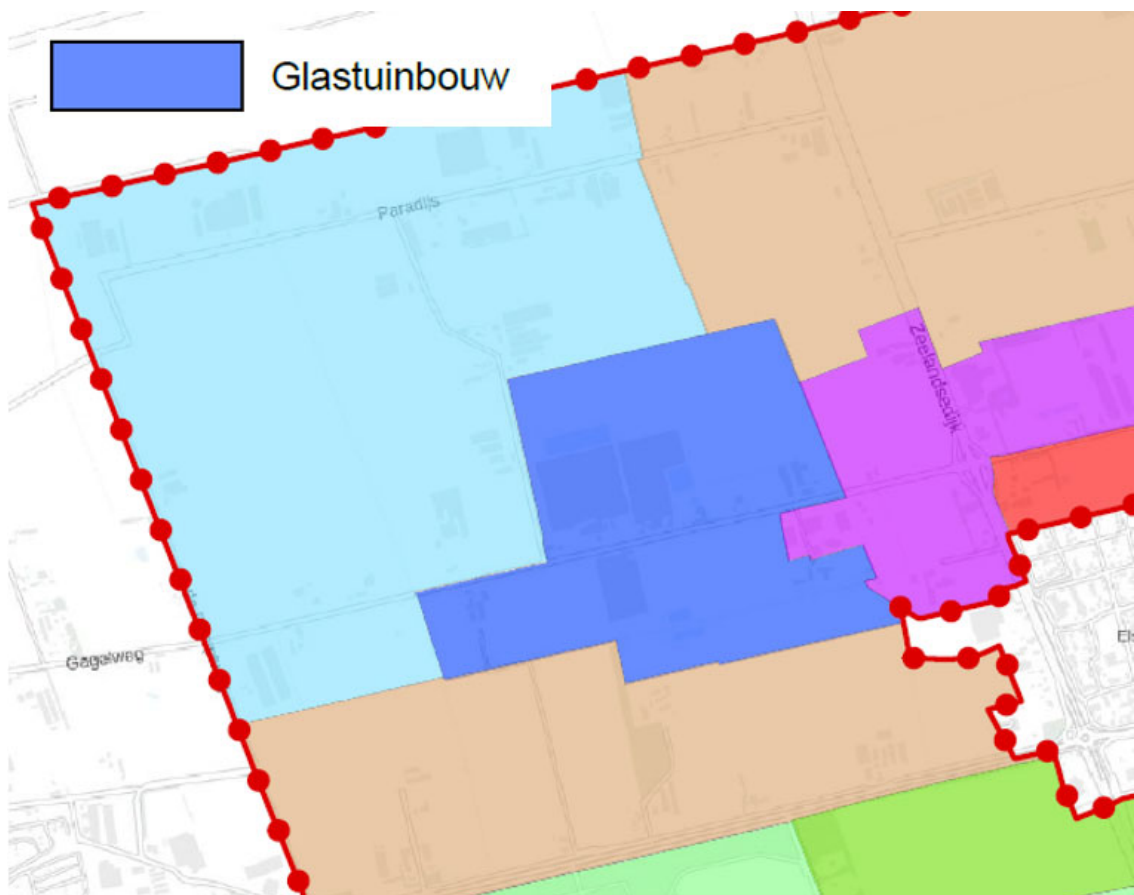
Op dit moment is gezien de optredende geurbelastingen de ontwikkeling van het woongebied (waarbij sprake is van zodanige dichtheden dat deze moet worden beschouwd als een uitbreiding van de bebouwde kom) niet mogelijk. Naar verwachting zullen stoppende agrarische bedrijven de komende jaren leiden tot een afname van de geurbelasting waardoor er op termijn ruimere mogelijkheden ontstaan. Ook wanneer wordt voldaan aan de geldende normen en eisen is geurhinder echter niet uit te sluiten. Daarnaast brengen de omliggende veehouderijen ook andere gezondheidsrisico's met zich mee (door fijn stof en zoönose). Deze criteria zijn daarom negatief beoordeeld. Door stoppende veehouderijen kan

sprake zijn van een verbetering van de gezondheidssituatie, maar de resterende veehouderijen binnen het gebied intensief agrarisch ondernemen en het transformatiegebied zullen wel van invloed blijven op de gezondheidssituatie binnen het beoogde woongebied. Op het gebied van natuur, landschap en water liggen er grote kansen die in samenhang met de ontwikkeling van het woongebied kunnen worden benut.

2.2.6. Glastuinbouw

Analyse

Het glastuinbouwgebied kenmerkt zich door de aanwezigheid van een aantal glastuinbouwbedrijven, enkele veehouderijen en een bedrijfslocatie waar een kraanbedrijf gevestigd is. Verder zijn de gronden overwegend ingericht voor agrarisch gebruik ten behoeve van de glastuinbouw en akkerbouw. In het zuiden van het gebied doorkruist de beek de Domptse loop het gebied.

Figuur 2.16 Glastuinbouw

Gewenste ontwikkelrichting

Het glastuinbouwgebied is vanuit het provinciaal beleid aangewezen als glastuinbouwconcentratiegebied. Dat betekent voor dit bestemmingsplan dat het gebied wordt aangewezen als gebied waar de bestaande glastuinbouwbedrijven door kunnen groeien. Nieuwvestiging en omschakeling naar glastuinbouw is uitgesloten. Binnen dit deelgebied zijn ook niet agrarische functies welkom. Het splitsen van woningen is in dit gebied niet toegestaan.

Rondom de Domptse loop wordt in de gebiedsvisie ruimte geboden aan de ontwikkeling en beleving van natuur en landschap. De groei van de bestaande glastuinbouw kan hier via het meerwaardeplan een bijdrage aan leveren, bijvoorbeeld door de aanleg van wandelpaden. Ook binnen dit deelgebied liggen er kansen voor het inrichten van een duurzaam watersysteem.

Ambities

In het gebied Glastuinbouw worden in het algemeen de volgende ambities nagestreefd:

- a. een vitaal en evenwichtig buitengebied waar gewoond, gewerkt en geleefd kan worden voor iedereen;
- b. ruimte voor bestaande bedrijvigheid om de huidige bedrijfsvoering door te zetten of te wijzigen;

In als primaat een doorgroeigebied voor bestaande glastuinbouwbedrijven;

1. het tegengaan van (de gevolgen van) leegstand van- en verrommeling door- vastgoed;
2. volledig zelfvoorzienend zijn in de energiebehoefte;
3. Een gezond buitengebied, wat in ieder geval het volgende inhoudt:
 - Beperking van milieuhinder;
 - Een duurzaam bodem- en watersysteem
 - Een robuuste landschapsstructuur;
 - Energie opwekken uit natuurlijke bronnen.

Milieugevolgen

Natuur

De gronden binnen het glastuinbouwgebied zijn geen onderdeel van het Natuurnetwerk Brabant. Net ten zuiden van het glastuinbouwgebied is wel een smalle strook NNB gelegen. De aangrenzende gronden worden in de huidige situatie reeds intensief agrarisch gebruikt. In de planregels is vastgelegd dat bij toekomstige bedrijfsontwikkelingen geen onevenredige aantasting van natuurwaarden mag plaatsvinden. Relevante negatieve effecten op het NNB kunnen worden uitgesloten (0). Het Glastuinbouwgebied is geen onderdeel van de groen-blauwe mantel.

In het document met de Landschappelijke inspiratiekaart zijn verschillende bouwstenen genoemd die zijn gericht op het versterken van de algehele biodiversiteitswaarden. Daarbij gaat het deels om maatregelen die meer zijn gericht op akkerbouw en agrarische velden dan op glastuinbouw. Ook bij een verdere uitbreiding van glastuinbouw zijn er wel mogelijkheden om met een groene dooradering en extensief beheer van bermen langs watergangen en wegen de natuurwaarden te vergroten.

Landschap en cultuurhistorie

Het glastuinbouwgebied kent geen bijzondere landschappelijke of cultuurhistorische waarden. Het gebied maakt ook geen onderdeel uit van het gebied dat door de provincie is aangeduid als cultuurhistorisch waardevol. Maximale uitbreiding van glas zal leiden tot het verdwijnen van de openheid (-/0). Wel gelden er eisen ten aanzien van de landschappelijke inpassing waardoor de negatieve effecten worden beperkt. De gevolgen voor de landschappelijke kwaliteit zullen beperkt zijn, maar bij maximale benutting van het gebied voor glastuinbouw zal van een vergroting van de landschappelijke kwaliteit geen sprake zijn.

Woon- en leefklimaat

De gevolgen van de uitbreiding van glastuinbouwbedrijven voor het woon- en leefklimaat zijn beperkt. Het aantal woningen binnen en direct grenzend aan het Glastuinbouwgebied is beperkt. Plaatselijk zou sprake kunnen zijn van een kleine verslechtering van de akoestische situatie door grootschalige uitbreiding van glas, daarmee samenhangende installaties en transporten. Ook zou sprake kunnen zijn een toename van lichthinder. In het Activiteitenbesluit zijn voorwaarden verbonden aan het gebruik van assimilatiebelichting. Bij maximale benutting van de ontwikkelingsmogelijkheden die het bestemmingsplan biedt is een beperkte toename van lichthinder echter niet volledig uit te sluiten. Met mitigerende maatregelen in de vorm van afschermd groen, kunnen nadelige effecten voor omwonenden worden beperkt. De bijdrage van glastuinbouwbedrijven aan de concentraties luchtverontreinigende stoffen is beperkt. Relevante geurhinder kan worden uitgesloten.

Met het oog op de milieugevolgen is verder van belang dat binnen het glastuinbouwgebied geen ruimte wordt geboden voor nieuwe milieugevoelige functies, waardoor er geen risico's zijn op knelpunten in de afstemming tussen (potentieel) milieuhinderlijke functies en milieugevoelige functies.

Bodem en water

Uitbreiding van glastuinbouwbedrijven zal leiden tot een toename aan verharding binnen dit deelgebied. Er zal extra waterberging moeten worden gerealiseerd om negatieve effecten te voorkomen (voorwaarde 'hydrologisch neutraal'). Bij de uitbreiding van glas wordt getoetst aan het meerwaardeplan. Daarbij kan er bovenop de minimale eis 'hydrologisch neutraal' voor worden gekozen om extra maatregelen te treffen die zijn gericht op een veerkrachtig, klimaatadaptief watersysteem en hergebruik van water. Omdat er ook voor kan worden gekozen op andere wijze een maatschappelijke meerwaarde te realiseren zal niet per definitie sprake zijn van positieve effecten. Het gebruik van meststoffen en gewasbeschermingsmiddelen door glastuinbouwbedrijven kan nadelige gevolgen hebben voor de bodemkwaliteit en waterkwaliteit. Daarbij gaat het in de praktijk met name om de gevolgen van lekkages en uitspoeling door onzorgvuldig handelen. Uitbreiding van glastuinbouw vindt plaats op gronden die nu een agrarisch functie hebben en waar ook gewasbestrijdingsmiddelen worden gebruikt en/of bemesting plaatsvindt. Om deze reden zijn de gevolgen voor de kwaliteit van bodem en water als neutraal beoordeeld (0).

Overzicht effectbeoordeling en conclusies Glastuinbouw

De navolgende tabel geeft een samenvattend overzicht van de effectbeoordeling voor het Glastuinbouwgebied.

Tabel2.5 Effectbeoordeling Glastuinbouw

Hoofdaspect	Aspect	Criterium	
Natuur	Nationaal Natuurnetwerk en Groenblauwe mantel	- Natuurnetwerk Brabant	0
		- Groenblauwe mantel	0
	Soorten	- Beschermde soorten	0 tot 0/+
		- Biodiversiteit	0 tot 0/+
Landschap en cultuurhistorie	Landschap	- Landschappelijke kwaliteit	-/0 tot 0
	Cultuurhistorie	- Waardevolle patronen en elementen	0
		- Beeldbepalende gebouwen	0
Woon- en leefklimaat	Geurhinder	- Geurbelasting	0
		- Aantal geurgehinderden	0
	Lichthinder	- Lichtbelasting omliggend woningen	-/0
	Luchtkwaliteit	- Concentraties luchtverontr. stoffen	0
	Geluid	- Geluidbelasting	-/0
	Gezondheid	- Veehouderijen	0
		- Gezondheidsbevordering (groen, recreatie/beweging)	0

Hoofdaspect	Aspect	Criterium	
Bodem en water	Bodem	- Bodemkwaliteit	0
		- Waterkwaliteit	0
	Water	- Oppervlakte- en grondwaterkwaliteit	0
		- Watersysteem	0 tot +
		- Bijdrage klimaatadaptieve inrichting	0 tot +

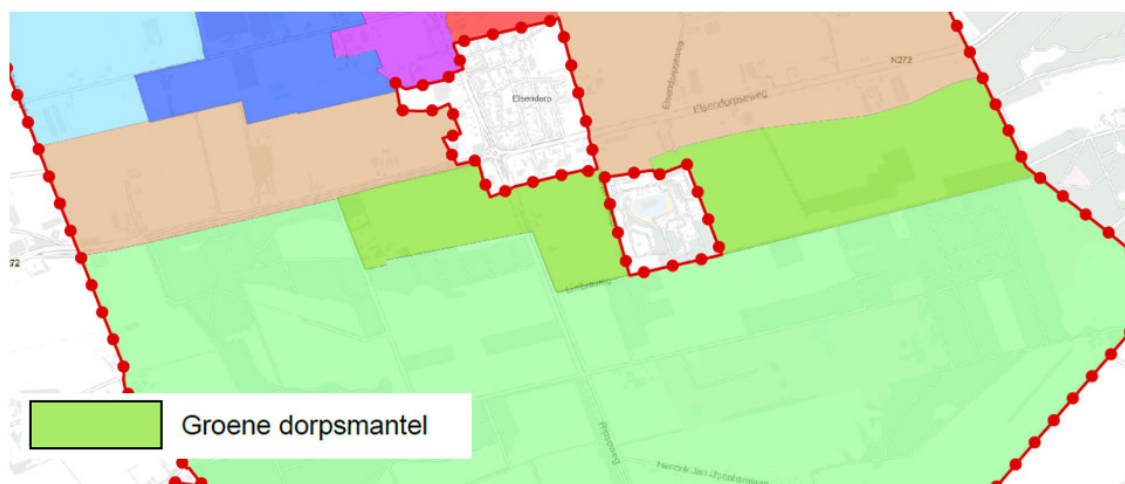
De milieugevolgen van de uitbreiding van glastuinbouwbedrijven of de vestiging van niet-agrarische bedrijven zijn (mits zorgvuldig ingepast, rekening houdend met de voorwaarden uit het bestemmingsplan) beperkt. Daarnaast wordt terughoudend omgegaan met nieuwe gevoelige functies. Maximale benutting van de uitbreidingsmogelijkheden door de glastuinbouwbedrijven kan plaatselijk leiden tot een toename van de geluid en licht.

De bestaande waarden (natuur, landschap/cultuurhistorie) binnen dit deelgebied zijn beperkt. Wel gaat het maximaal benutten van de ontwikkelingsruimte die het bestemmingsplan biedt ten kosten van de openheid.

2.2.7. Groene Dorpsmantel

Analyse

De groene dorpsmantel is een afwisselend gebied met bos, wonen, agrarische gronden en bedrijvigheid, natuur (o.a. NNB) en recreatie. Ook liggen in dit gebied cultuurhistorische en landschappelijke waarden. Een deel van deze gebiedsbestemming is aangewezen als groenblauwe mantel (landschappelijke waarden) en daar strekt tot behoud, herstel of duurzame ontwikkeling van het watersysteem en de daarmee samenhangende ecologische waarden en kenmerken en landschappelijke waarden en kenmerken.

Figuur 2.17 Groene Dorpsmantel

Gewenste ontwikkelrichting

De groene dorpsmantel is een uitloopgebied van het dorp waar ruimte wordt geboden aan natuurherstel en waterberging. Doel is om in dit gebied bij te dragen aan een klimaatbestendig en waterrobuust Elsendorp waarbij de laagste delen van het gebied worden benut ten behoeve van een veerkrachtig watersysteem. Door de ligging nabij het dorp biedt dit gebied kansen voor het verbinden van recreatie en

natuurwaarden ter verbetering van de ruimtelijke kwaliteit. Bestaande bedrijven mogen uitbreiden op het bestaande bouwvlak. Binnen het gebied is geen ruimte voor nieuwe dierhouderijen. Nieuwvestiging is uitgesloten in deze gebiedsbestemming. In dit gebied wordt wel ruimte geboden aan extensievere vormen van landbouw, vollegronds kruiden en bloementeel, extensieve natuurlandbouw. Het gebied richt zich daarmee op het ontwikkelen van de kringlooplandbouw. Daarnaast is een klein deel van de gronden aangewezen als NNB en dient conform NNB te worden ingericht.

Ambities

In de Groene Dorpsmantel worden in het algemeen de volgende ambities nagestreefd:

- een vitaal en evenwichtig buitengebied waar gewoond, gewerkt en geleefd kan worden voor iedereen;
- als primaat ruimte voor natuurherstel, waterberging en recreatie;
- verbinding van recreatie en natuurwaarden ter verbetering van de ruimtelijke kwaliteit;
- behoud van cultuurhistorische waarden;
- uitbreiding van functies met een natuurdoel;
- realisatie Natuur Netwerk Brabant (NNB);
- realisatie van een duurzaam bodem- en watersysteem.

Milieuevolgen

Natuur

Een deel van de Groene Dorpsmantel is onderdeel van het NNB. Daarbij gaat het met name om gronden binnen het westelijke deel van de Groene Dorpsmantel. De overige gronden binnen dat westelijke deel zijn onderdeel van de groen-blauwe mantel uit de provinciale omgevingsverordening. In de planregels van het bestemmingsplan zijn verschillende voorwaarden opgenomen om negatieve effecten op het NNB en de groen-blauwe mantel uit te kunnen sluiten. De opgave is om de agrarische gronden in dit gebied door te ontwikkelen naar een extensievere vorm van landbouw, in samenspraak met ondernemers en grondeigenaren. Extensivering van het agrarisch grondgebruik of andere functies op en rond de bouwvlakken kunnen leiden tot positieve effecten door een afname van de verdroging, vermessing, verzuring en/of vergiftiging van nabijgelegen delen van het NNB.

In het document met de Landschappelijke inspiratiekaart zijn voor het zuidelijke deel van het plangebied (Groene Dorpsmantel en Natuurlijk buitengebied) de volgende bouwstenen opgenomen:

1. Bestaande (naald)bossen in de NNB geleidelijk omvormen naar klimaatadaptieve loofbossen. Met rijke strooiselsoorten als linde en hazelaar en soorten die bestand zijn tegen verdroging/vernatting.
2. Shelterbelts, houtsingels met kruidenstroken als biodiverse verbindingstroken tussen de bossen.
3. Agrarische gronden inzetten voor extensieve vorm van landbouw, bijvoorbeeld kringlooplandbouw. Hierdoor wordt de bodem minder belast door intensief landgebruik met kunstmest, pesticiden en overmatige beregening.

Negatieve effecten op het NNB en de Groen-blauwe Mantel kunnen gezien de voorwaarden in de planregels worden uitgesloten (0). Het al dan niet optreden positieve effecten is afhankelijk van locaties, aard en omvang van de toekomstige initiatieven en de inzet van het meerwaardeplan. Natuurontwikkeling is een van de mogelijkheden waarmee invulling kan worden gegeven aan de vereiste maatschappelijke meerwaarde. Dat kan afhankelijk van de uitwerking positieve gevolgen hebben voor het NNB, de groen-blauwe mantel, beschermde soorten en/of de biodiversiteit in meer algemene zin.

Landschap en cultuurhistorie

De Groen Dorpsmantel is gelegen in het gebied dat door de provincie is aangeduid als cultuurhistorisch waardevol. Ook zijn grote delen van het deelgebied onderdeel van de groen-blauwe mantel. Het bestemmingsplan zet in op behoud en versterking van de landschappelijke en cultuurhistorische waarden, onder andere door extensivering van de landbouw. Met de voorwaarden in het bestemmingplan zijn negatieve effecten op het vlak van landschap en cultuurhistorie uitgesloten. Via de koppeling met het meerwaardeplan kunnen positieve effecten optreden. Het westelijke deel van de Groene Dorpsmantel is

onderdeel van de dorpsparkzone zoals die is opgenomen op de inspiratiekaart landschappelijke meerwaarde. De dorpsparkzone heeft in de beoogde situatie een sterk recreatieve meerwaarde voor het dorp.

Bodem en water

Gezien de aard en omvang van de ontwikkelingsmogelijkheden binnen dit deelgebied en de voorwaarden in de planregels kunnen nadelige gevolgen op het gebied van bodem en water worden uitgesloten. De beoogde extensivering van de landbouw kan positieve gevolgen hebben voor de bodem en waterkwaliteit. Daarnaast kunnen toekomstige initiatieven via het meerwaardeplan een bijdrage leveren aan de realisatie van een veerkrachtig, klimaatadaptief watersysteem. Een deel van de Groene Dorpsmantel (direct ten zuiden van de kern Elsendorp) is aangeduid als gebied dat zich leent voor waterconservering (gearceerd op figuur 2.19).

Woon- en leefklimaat

De milieusituatie binnen dit deelgebied is relatief gunstig. Binnen het noordelijke deel van het de Groene Dorpsmantel wordt de milieusituatie beïnvloed door de veehouderijen binnen het transformatiegebied. Bestaande bedrijven binnen de Groene Dorpsmantel mogen weliswaar uitbreiden op het bestaande bouwvlak, maar gezien het zeer beperkte aantal bouwvlakken en de aard en omvang van de bedrijven kunnen relevante nadelige gevolgen op gebied van woon- en leefklimaat worden uitgesloten. De Groene Dorpsmantel is een uitloopegebied voor de bewoners uit het dorp. Vergroting van de recreatieve waarde van dit deelgebied (in samenhang met natuur, landschap en cultuurhistorie) kan in positieve zin bijdragen aan de gezondheid.

Overzicht effectbeoordeling Groene Dorpsmantel

De navolgende tabel geeft een samenvattend overzicht van de effectbeoordeling voor het Natuurlijk buitengebied.

Tabel 2.6 Effectbeoordeling en conclusies Groene Dorpsmantel

Hoofdaspect	Aspect	Criterium	
Natuur	Nationaal Natuurnetwerk en Groenblauwe mantel	- Natuurnetwerk Brabant	0 tot +
		- Groenblauwe mantel	+
	Soorten	- Beschermde soorten	0 tot +
		- Biodiversiteit	0 tot +
Landschap, cultuurhistorie en archeologie	Landschap	- Landschappelijke kwaliteit	0/+ tot +
	Cultuurhistorie	- Waardevolle patronen en elementen	0 tot +
		- Beeldbepalende gebouwen	0
Woon- en leefklimaat	Geurhinder	- Geurbelasting	0
		- Aantal geurgehinderden	0
	Luchtkwaliteit	- Concentraties luchtverontr. stoffen	0

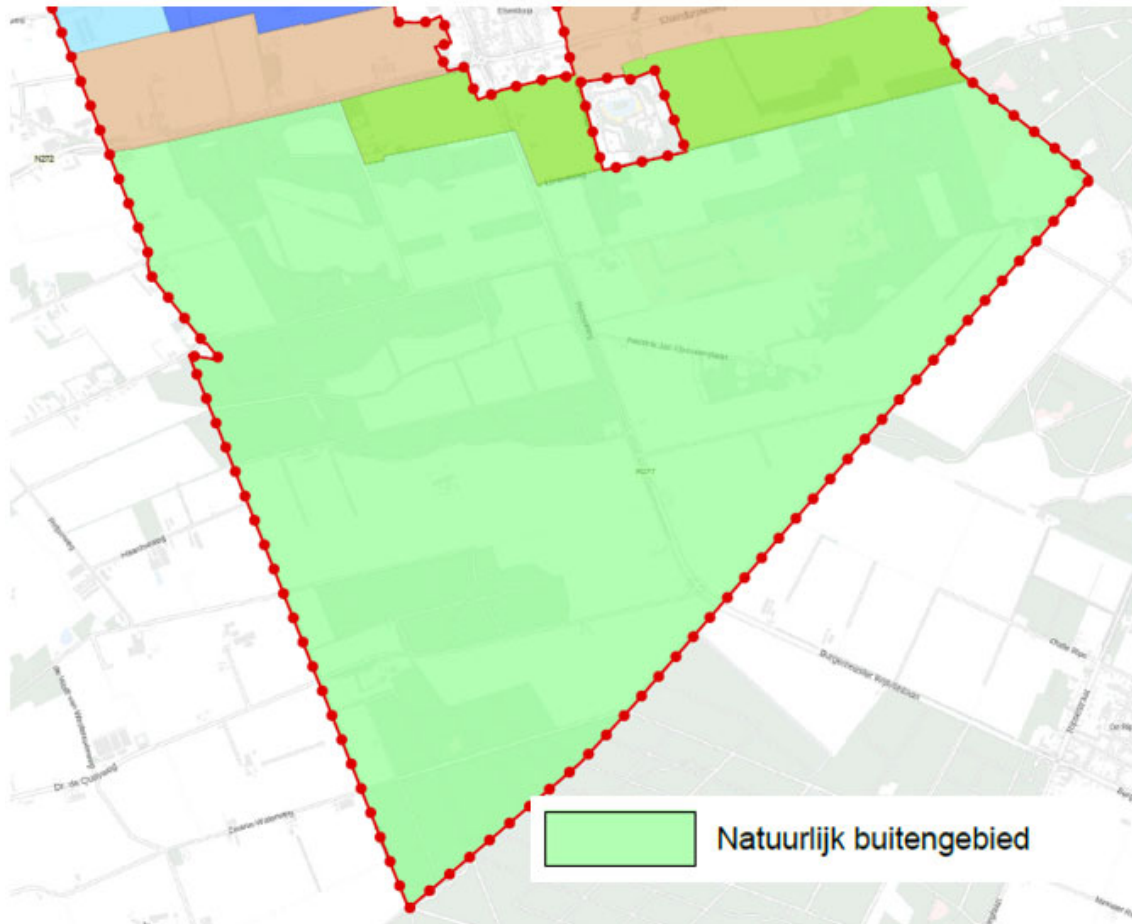
Hoofdaspect	Aspect	Criterium	
	Geluid	- Geluidbelasting	0
	Gezondheid	- Veehouderijen	0
		- Wegverkeer	0
		- Gezondheidsbevordering (groen, recreatie/beweging, functiemening)	0/+
Bodem en water	Bodem	- Bodemkwaliteit	0 tot 0/+
	Water	- Waterkwantiteit	0 tot +
		- Oppervlakte- en grondwaterkwaliteit	0 tot 0/+
		- Watersysteem	0 tot +
		- Bijdrage klimaatadaptieve inrichting	0 tot +

Gezien de voorwaarden uit de planregels (beschermende regelingen voor het NNB en de groen-blauwe mantel) kunnen negatieve effecten worden uitgesloten. De mate waarin positieve effecten optreden en invulling kan worden gegeven aan de ambities op het vlak van natuur, landschap, bodem en water is sterk afhankelijk van de vraag in hoeverre daadwerkelijk sprake zal zijn van een extensivering van het agrarisch grondgebruik en daarnaast welke keuzes er worden gemaakt waar het gaat om het creëren van de vereiste maatschappelijke meerwaarde.

2.2.8. Natuurlijk buitengebied

Analyse

De gebiedsbestemming 'Natuurlijk buitengebied' omvat een groot deel van het plangebied ten zuiden van de Elsendorpsweg.

Figuur 2.18 Natuurlijk buitengebied

Het gebied herbergt belangrijke cultuurhistorische en landschappelijke waarden en richt zich vooral op natuur, recreatie en cultuurhistorie. Het gehele gebied is aangewezen als cultuurhistorisch waardevol gebied door de provincie Noord-Brabant vanwege de ligging in de landgoederenzone. De gronden in dit gebied worden overwegend gebruikt als bos/natuur of agrarische grond. Hier ligt ook het natuurgebied landgoed Cleefs Wit/De Sijp. Beide jonge heideontginningen. De hoger gelegen gronden, op zogenaamde "sikkelduinen", zijn grotendeels bebost. De tussenliggende lager gelegen gronden, waar vroeger vennen lagen, bestaan hoofdzakelijk uit landbouwgronden. De verdeling hiertussen is ongeveer 50/50. Binnen deze gebiedsbestemming ligt tevens het gehucht de Vossenbergh, waar door de ontginners van dit gebied een kerk is gebouwd. Verspreid over het gebied is er een aantal (agrarische) bedrijven aanwezig. Verder wordt er met name gewoond. Een deel van deze gebiedsbestemming is tevens aangewezen als Natuur Netwerk Brabant (ecologische waarden) en een deel als groenblauwe mantel (landschappelijke waarden) en daar strekt tot behoud, herstel of duurzame ontwikkeling van het watersysteem en de daarmee samenhangende ecologische waarden en kenmerken en landschappelijke waarden en kenmerken.

Gewenste ontwikkelrichting

Het natuurlijk buitengebied is de gebiedsbestemming die gericht is op het beschermen en versterken van de huidige cultuurhistorische, landschappelijke en recreatieve waarden van het gebied. Er wordt ruimte geboden aan de natuur, extensieve dagrecreatie en aan duurzame agrarische bedrijvigheid, waaronder een agrarisch kinderdagverblijf. Verder zijn kleinschalige recreatieve ontwikkelingen toegestaan op bestaande bouwpercelen, zoals een Bed & Breakfast. De belangen moeten altijd verenigbaar zijn met de natuur en daarmee buiten de NNB gelegen zijn. De meerwaarde van dit gebied zit hem in het herstellen van cultuurhistorische routes tussen de landgoederen en het verbinden van bepaalde wandelroutes die nu nog niet altijd goed op elkaar aansluiten.

Ambities

In het Natuurlijk Buitengebied worden in het algemeen de volgende ambities nagestreefd:

- a. een vitaal en evenwichtig buitengebied waar gewoond, gewerkt en geleefd kan worden voor iedereen;
- b. als primaat ruimte voor natuur en extensieve dagrecreatie;
- c. realisatie van een duurzaam bodem- en watersysteem;
- d. behoud en versterking van cultuurhistorische waarden, in het bijzonder het rijksmonument Boerderij De Sijp en het gehucht Vossenbergh;
- e. de transformatie van bestaande (agrarische) bedrijven binnen het plangebied naar een nieuwe (neven) functie met een nieuwe economische drager voor locaties;
 1. het tegengaan van (de gevolgen van) leegstand van- en verrommeling door- vastgoed;
 2. volledig zelfvoorzienend zijn in de energiebehoefte;

Milieugevolgen

Natuur

Een aanzienlijk deel van het Natuurlijk buitengebied is aangewezen als Natuurnetwerk Brabant (NNB). Het betreft zowel bestaande als nieuwe natuur, grotendeels bosgebieden. De bossen hebben te leiden onder verdroging, wat een grote bedreiging vormt voor de biodiversiteit binnen het NNB. Gezien het beperkte aantal bouwvlakken binnen dit deelgebied en de voorwaarden die zijn verbonden aan toekomstige initiatieven kunnen relevante negatieve effecten op het NNB worden uitgesloten. Datzelfde geldt voor de beschermde gebieden waterhuishouding die grotendeels overeenkomen met het NNB. De overige delen van het natuurlijk buitengebied zijn veelal onderdeel van de groenblauwe mantel. Het provinciale beleid in de groenblauwe mantel is gericht op het behoud en vooral de ontwikkeling van natuur, watersysteem en landschap. Voor de natuur betekent dit vooral versterking van de leefgebieden voor plant- en diersoorten en de bevordering van de biodiversiteit buiten het NNB. De opgave is om de agrarische gronden in dit gebied door te ontwikkelen naar een extensievere vorm van landbouw, in samenspraak met ondernemers en grondeigenaren. Extensivering van het agrarisch grondgebruik of andere functies op en rond de bouwvlakken kunnen leiden tot positieve effecten door een afname van de verdroging, vermesting, verzuring en/of vergiftiging van nabijgelegen delen van het NNB.

In het document met de Landschappelijke inspiratiekaart zijn voor het Natuurlijk buitengebied de volgende bouwstenen opgenomen:

1. Bestaande (naald)bossen in de NNB geleidelijk omvormen naar klimaatadaptieve loofbossen. Met rijke strooiselsoorten als linde en hazelaar en soorten die bestand zijn tegen verdroging/vernatting.
2. Shelterbelts, houtsingels met kruidenstroken als biodiverse verbindingsstroken tussen de bossen.
3. Agrarische gronden inzetten voor extensieve vorm van landbouw, bijvoorbeeld kringlooplandbouw. Hierdoor wordt de bodem minder belast door intensief landgebruik met kunstmest, pesticiden en overmatige beregening.

Negatieve effecten op het NNB en de Groen-blauwe Mantel kunnen gezien de voorwaarden in de planregels worden uitgesloten (0). Het al dan niet optreden positieve effecten is afhankelijk van locaties, aard en omvang van de toekomstige initiatieven en de inzet van het meerwaardeplan. Datzelfde geldt voor de mogelijke effecten op beschermde soorten en de biodiversiteit in algemene zin.

Landschap en cultuurhistorie

Het natuurlijk buitengebied is onderdeel van het in de provinciale omgevingsverordening opgenomen cultuurhistorisch landschap, namelijk de landgoederenzone in de Peel. Binnen het plangebied zijn de landgoederen Cleefs Wit- De Sijp en De Krim gelegen. De provincie heeft de landgoederen beschreven en de waardevolle elementen benoemd. Binnen het natuurlijk buitengebied is ook een rijksmonument aanwezig. Het betreft boerderij De Sijp aan de Ripseweg 51. Het gehucht Vossenbergh is aangeduid als cultuurhistorisch waardevol buurtschap. Vrijwel het hele natuurlijk buitengebied is onderdeel van de NNB of de groen-blauwe mantel. Mede om die reden zijn in de planregels zijn verschillende voorwaarden opgenomen ter bescherming van de aanwezige

landschappelijke en cultuurhistorische waarden. De bouwmogelijkheden binnen dit deel van het plangebied zijn heel beperkt. Via het meerwaardeplan kan ook binnen dit deel van het plangebied sprake zijn van positieve gevolgen voor de landschappelijke en cultuurhistorische waarden.

Woon- en leefklimaat

Het aantal agrarische bouwvlakken binnen (en direct grenzend aan) het Natuurlijk buitengebied is beperkt. In vergelijking met de andere deelgebieden is de geurhindersituatie gunstig. Dat geldt ook voor de concentraties luchtverontreinigende stoffen en de daarmee samenhangende gezondheidssituatie. Het bestemmingsplan biedt binnen dit deelgebied slechts beperkte ontwikkelingsruimte, zowel waar het gaat om de agrarische en bedrijfsmatige ontwikkelingsmogelijkheden als om milieugevoelige functies. Binnen dit deelgebied zal daarom geen sprake zijn van relevante gevolgen voor het woon- en leefklimaat (geur, luchtkwaliteit, geluid en gezondheid). Vergroting van de recreatieve waarde van dit deelgebied (in samenhang met natuur, landschap en cultuurhistorie) kan in positieve zin bijdragen aan de gezondheid. Het zuidelijk gebied is onderdeel van een grotere landgoederenzone. Er is nog een aantal missing links in het recreatieve routenetwerk. Via het meerwaardeplan kunnen nieuwe ontwikkelingen leiden tot het verbeteren van recreatieve ontsluitingsroutes.

Bodem en water

De natuurgebieden binnen dit deel van het plangebied hebben te kampen met watertekort. Voor de in het zuidwesten gelegen Sypseloo is sprake van een KRW doelstellingen op het gebied van waterkwaliteit gelden. Inrichtingsmaatregelen rond de waterloop kunnen hieraan een positieve bijdrage leveren. Binnen het Natuurlijk buitengebied zal vanuit de aard en omvang van de ontwikkelingsmogelijkheden en de voorwaarden uit de planregels geen sprake zijn van relevante gevolgen op het gebied van bodem en water. De beoogde extensivering van de landbouw kan positieve gevolgen hebben voor de bodem en waterkwaliteit. Daarnaast kunnen toekomstige initiatieven via het meerwaardeplan een bijdrage leveren aan de realisatie van een veerkrachtig, klimaatadaptief watersysteem.

Legenda kansenskaart

Bouwstenen perceelsniveau t.b.v. droogte

- Sloten afdammen en verontdiepen
- Stimuleren betere bodemstructuur
- Naaldbos transformeren naar loofbos met waterbufferende soorten

Bouwstenen perceelsniveau t.b.v. wateroverlast

- Waterbuffering op huiskavel (opvangen regenwater gebouwen en verharding)
- Innovatief grondgebruik als watergerelateerde teelten

Bouwstenen gebiedsniveau t.b.v. droogte

- Opvoeren watertoevoer vanuit Peelskanaal
- Brede ondiepe watergangen
Alle stuwen A-watergang in de hoogste stand
- Zoekgebied waterberging
zoals vloeivelden, natte teelten, rabattenbossen
- Laagste delen van de Peel en Maashorst
bestemmen voor natuur

Figuur 2.19 Kansenskaart veerkrachtig, klimaatadaptief watersysteem

Overzicht effectbeoordeling en conclusies Natuurlijk buitengebied

De navolgende tabel geeft een samenvattend overzicht van de effectbeoordeling voor het Natuurlijk buitengebied.

Tabel 2.7 Effectbeoordeling Natuurlijk buitengebied

Hoofdaspect	Aspect	Criterium	
Natuur	Nationaal Natuurnetwerk en Groenblauwe mantel	- Natuurnetwerk Brabant	0 tot +
		- Groenblauwe mantel	0 tot +
	Soorten	- Beschermde soorten	0 tot +
		- Biodiversiteit	0 tot +
Landschap, cultuurhistorie en archeologie	Landschap	- Landschappelijke kwaliteit	0 tot +
	Cultuurhistorie	- Waardevolle patronen en elementen	0 tot +
		- Beeldbepalende gebouwen	0
Woon- en leefklimaat	Geurhinder	- Geurbelasting	0
		- Aantal geurgehinderden	0
	Luchtkwaliteit	- Concentraties luchtverontr. stoffen	0
	Gezondheid	- Veehouderijen	0
		- Gezondheidsbevordering (groen, recreatie/beweging, functiemening)	0 tot +
Bodem en water	Bodem	- Bodemkwaliteit	0 tot 0/+
	Water	- Waterkwantiteit	0
		- Oppervlakte- en grondwaterkwaliteit	0 tot 0/+
		- Watersysteem	0 tot +
		- Bijdrage klimaatadaptieve inrichting	0 tot +

Gezien de voorwaarden uit de planregels (beschermende regelingen voor het NNB en de groen-blauwe mantel) kunnen negatieve effecten worden uitgesloten. De milieukwaliteit en gezondheidssituatie binnen dit deel van de proeftuin zijn gunstig. De mate waarin positieve effecten optreden en invulling kan worden gegeven aan de ambities op het vlak van natuur, landschap, bodem en water is sterk afhankelijk van de vraag in hoeverre daadwerkelijk sprake zal zijn van een extensivering van het agrarisch grondgebruik en daarnaast welke keuzes er worden gemaakt waar het gaat om het creëren van de vereiste maatschappelijke meerwaarde.

3. Geurbelasting en gezondheidseffecten voor verblijfsfuncties

43

Het MER maakt niet duidelijk wat de geurbelasting en gezondheidseffecten zijn bij nieuwe verblijfsfuncties (wonen, recreatie) nabij veehouderijen. Het is daarmee onzeker welke knelpunten er zijn voor het realiseren van deze functies. Inzicht daarin is nodig en eventueel in maatregelen of een alternatieve indeling van deelgebieden om de effecten te beperken.

Het bestemmingsplan biedt ruimte voor nieuwe verblijfsfuncties, met name binnen het transformatiegebied, het gemengd gebied en het ontwikkelgebied wonen. Daarbij gaat het ook om locaties waar de milieusituatie in hoge mate wordt bepaald door de aanwezige veehouderijen. In de planregels is echter geborgd dat pas medewerking kan worden verleend aan nieuwe initiatieven als sprake is van een aanvaardbaar woon- en leefklimaat. Daarbij dient onder andere te worden getoetst aan de 'Beleidsregel ruimtelijke ontwikkelingen en geurhinder, Gemert-Bakel 2013'. Tevens is geborgd dat omliggende bedrijven door nieuwe verblijfsfuncties niet onevenredig in de belangen worden geschaad. Deze combinatie van voorwaarden zorgt er voor dat er geen nieuwe woningen of andere geurgevoelige verblijfsfuncties mogelijk zijn op locaties waar sprake is van een overbelaste situatie (geur). Consequentie is dat er op basis van de huidige geurbelasting binnen verschillende deelgebieden slechts beperkte mogelijkheden zijn voor nieuwe geurgevoelige functies (zie analyse in hoofdstuk 2 van deze notitie). De verwachting is echter dat binnen de planperiode de geurbelasting zal dalen door stoppende agrarische bedrijven en de voorwaarden die op grond van de provinciale regels zijn verbonden aan de uitbreiding van de bestaande veehouderijen. Daardoor zullen binnen grotere delen van het plangebied mogelijkheden ontstaan voor nieuwe verblijfsfuncties.

Zoals toegelicht in het planMER is het aspect gezondheid veel breder dan alleen geur. Daarbij wordt in het planMER onderkend dat nadelige gezondheidseffecten bij de realisatie van nieuwe verblijfsfuncties niet volledig kunnen worden uitgesloten. Dat hangt onder andere samen dat de concentraties luchtverontreinigende stoffen binnen het hele plangebied hoger zijn dan de advieswaarden van de WHO (zie hoofdstuk 7 van deze notitie) en andere gezondheidseffecten die samenhangen met de aanwezige veehouderijen (endotoxinen en zoönosen). In hoofdstuk 2 van deze notitie is per deelgebied nader ingegaan op de gezondheidseffecten.

4. Onzekerheden vanwege het Meerwaardeplan in de samenvatting

44

De samenvatting van het MER schetst een te positief beeld van de effecten op de openheid van het Peelontginningenlandschap, het watersysteem, de klimaatadaptieve inrichting, waardevolle patronen en elementen, en gezondheid. Die effecten zijn afhankelijk van het functioneren van het Meerwaardeplan.

In de sectorale hoofdstukken in het planMER is bij een aantal criteria (aspecten landschap, natuur en water) aangegeven dat afhankelijk van de invulling kwaliteitsverbetering en inzet mogelijkheden en financiële middelen meerwaardeplan sprake kan zijn van positieve effecten. In de tabel in de samenvatting bij het planMER zijn deze criteria ten onrechte als positief beoordeeld, zonder nuancering. In de gebiedsspecifieke beoordeling in hoofdstuk 2 van deze notitie zijn deze nuanceringen wel opgenomen. Daarnaast zijn ook de beoordelingen voor de aspecten luchtkwaliteit en gezondheid aangepast naar aanleiding van wijzigingen die zijn doorgevoerd in de planregels van het vast te stellen bestemmingsplan (zie hoofdstuk 7 van deze notitie). Daarmee valt de beoordeling op onderdelen minder positief uit dan in het oorspronkelijke planMER.

Vanwege onzekerheden over de milieugevolgen en het proeftuinkarakter is monitoring extra van belang. Het MER onderkent dit, maar werkt geen concreet monitoringsplan uit. Daardoor is er geen inzicht in mogelijkheden voor bijsturing als de ontwikkelingen anders uitpakken dan voorzien.

5.1. Monitoringsparagraaf planMER

In het planMER is op hoofdlijnen ingegaan op de wijze waarop de gevolgen van het bestemmingsplan worden gemonitord. Daarbij wordt voorgesteld om iedere 5 jaar een integrale monitoring uit te voeren waarbij het volgende in beeld wordt gebracht:

- overzicht van de initiatieven binnen de monitoringsperiode: belangrijke vraag daarbij is of het aantal, de locaties en de aard en omvang van de initiatieven aansluit bij de visie op het buitengebied. Eventuele ongewenste ontwikkelingen of juist het uitblijven van nieuwe initiatieven, kunnen aanleiding geven om het bestemmingsplan op onderdelen aan te passen.
- overzicht van de actuele milieusituatie (leefomgevingsfoto): daarbij ligt de focus op het woon- en leefklimaat en de landschappelijke/ruimtelijke kwaliteit.
- overzicht van relevante ontwikkelingen (wet- en regelgeving, technologisch, economisch) die van belang zijn voor de kaders in het bestemmingsplan. Zo is het niet uitgesloten dat de komende jaren wijzigingen zullen worden doorgevoerd in de wet- en regelgeving op bijvoorbeeld het vlak van geurhinder en/of gezondheid. Ook kan sprake zijn van nieuwe ruimtelijke ontwikkelingen en initiatieven die op dit moment nog niet kunnen worden voorzien en die vragen om aanvullende of andere kaders;
- toets van de initiatieven en ontwikkelingen in de omgevingskwaliteit aan de doelstellingen en ambities en de beschikbare milieugebruiksruimte: dragen de kaders zoals vastgelegd in het omgevingsplan voldoende bij aan het realiseren van de beoogde omgevingskwaliteit en worden nieuwe knelpunten of ongewenste situaties voorkomen.
- integrale beoordeling op basis van de voorgaande onderdelen of aanpassing in het bestemmingsplan noodzakelijk is: het toevoegen, schrappen of aanpassen van de gestelde kaders.

5.2. Aanvulling en concretisering

Algemeen

Het bestemmingsplan biedt onder voorwaarden ontwikkelingsmogelijkheden waarbij het vooraf lastig te voorspellen is op welke locaties, op welk moment en in welke vorm gebruik wordt gemaakt van deze ontwikkelingsmogelijkheden. Ook binnen de kaders van het meerwaardeplan zijn verschillende uitwerkingen mogelijk die van invloed kunnen zijn op de milieugevolgen. Ontwikkelingen in de agrarische sector en ontwikkelingen in wet- en regelgeving (buiten de scope van het bestemmingsplan) zullen daarnaast van grote invloed zijn op het aantal stoppende veehouderijen, de voorwaarden waaronder de resterende veehouderijen zich verder kunnen ontwikkelen en het tempo waarin ontwikkelingen plaatsvinden. Deze factoren zijn ook mede bepalend voor de ontwikkelingsmogelijkheden voor niet-agrarische functies binnen het plangebied. Dit alles maakt het belangrijk om tijdens de planperiode door

middel van monitoring vinger aan de pols te houden en zo nodig de planregels af te stemmen op onvoorziene ontwikkelingen.

Stikstofdepositie

Hoewel afstand tussen het plangebied en de meest nabijgelegen Natura 2000-gebieden aanzienlijk is, blijkt uit de passende beoordeling dat deze gebieden mede bepalend zijn voor de mate waarin en wijze waarop ontwikkelingsmogelijkheden voor veehouderijen kunnen worden benut. In het bestemmingsplan is een regeling opgenomen om te borgen dat nieuwe veehouderij initiatieven niet leiden significante negatieve effecten (zie ook hoofdstuk 6 van deze aanvulling). Ontwikkeling in de situatie binnen de Natura 2000-gebieden, wijzigingen in de wet- en regelgeving en jurisprudentie kunnen aanleiding geven om de ontwikkelingsmogelijkheden en de regels in het bestemmingsplan te wijzigen.

Focus:

- ontwikkeling stikstofdepositie maatgevende Natura 2000-gebieden;
- actuele ontwikkelingen in wet- en regelgeving, jurisprudentie.

Landschap, ecologie en water

Uit de effectbeoordeling in het planMER blijkt dat zowel de ontwikkelingsmogelijkheden voor agrarische bedrijven als de ontwikkelingsmogelijkheden voor niet-agrarische functies in potentie negatieve gevolgen hebben voor landschappelijke waarden, natuurwaarden en water. Door de voorwaarden met het bestemmingsplan en de koppeling met het meerwaardeplan is de verwachting dat dergelijke negatieve effecten in de praktijk niet optreden en dat op onderdelen sprake kan zijn van positieve effecten. Vanwege de onzekerheden met betrekking tot de aard, omvang en locaties van nieuwe initiatieven en het aantal initiatieven binnen de verschillende deelgebieden, is het echter niet uitgesloten dat er onvoorziene effecten optreden op landschappelijke en ecologische waarden. Ook ontwikkelingen in de agrarische sector en andere teeltvormen kunnen aanleiding geven tot een aanpassing van de kaders in het bestemmingsplan.

In de monitoringsronde kan worden bekeken op welke wijze binnen de nieuwe initiatieven invulling is gegeven aan de voorwaarden met betrekking tot landschappelijke inpassing en de beoogde kwaliteitsverbetering. Tevens kan worden bekeken in hoeverre via het meerwaardeplan sprake is van een verbetering van het watersysteem. Tot slot kan bij de monitoring ook in beeld worden gebracht in hoeverre de effecten van de verschillende initiatieven in samenhang zich verhouden tot de geformuleerde kwaliteiten en ambities voor de betreffende deelgebieden.

Focus:

- landschappelijke inpassing;
- daadwerkelijk realiseren van kwaliteitsverbetering van landschap;
- benutten kansen vergroten natuurwaarden en verbeteren watersysteem.

Woon- en leefklimaat en gezondheid

Met het oog op het woon- en leefklimaat in en rond het plangebied is het belangrijk om de ontwikkelingen in de geurbelasting, de concentraties fijn stof en de daaraan gekoppelde gezondheidseffecten te monitoren. In het bestemmingsplan zijn op basis van de meest actuele inzichten kaders opgenomen voor toekomstige initiatieven. Er zijn echter onzekerheden als het gaat om de te verwachten ontwikkelingen in de veehouderijsector. De veehouderijsector staat (mede vanwege de stikstofproblematiek) voor ingrijpende transitieopgave. Ook de wetenschappelijke inzichten over de gezondheidseffecten van veehouderijen, de maatregelen om gezondheidseffecten te beperken en wet- en regelgeving (zowel op landelijk als provinciaal niveau) zijn voortdurend in ontwikkeling. Hierdoor is het niet uitgesloten dat de kaders zoals opgenomen in het bestemmingsplan op onderdelen onvoldoende toereikend of juist onnodig beperkend blijken te zijn.

Onderdeel van de monitoringsronde is het in beeld brengen van de achtergrondbelasting geurhinder. Hiertoe kan eerst op basis van het actuele vergunningenbestand en de daaruit volgende emissies worden

bekeken of er wijzigingen hebben plaatsgevonden die kunnen leiden tot relevante wijzigingen in de achtergrondbelastingen geurhinder. Datzelfde geldt voor de fijn stof emissies. Wanneer sprake is van dergelijke wijzigingen dan dient de actuele situatie middels een modelberekening in beeld te worden gebracht. Tijdens de monitoringsronde gaat het niet alleen om de gevolgen van veehouderij initiatieven (en stoppers), maar ook om de locaties, aard en omvang van de niet-agrarische functies en de gevolgen voor het aantal geurgehinderden. Door de locaties van de veehouderij initiatieven, de nieuwe functies en de ontwikkelingen in geurbelastingen in relatie tot elkaar te bezien, kan worden bezien in hoeverre de ontwikkelingen in lijn zijn met de gemeentelijke doelstellingen en ambities.

Focus:

- ontwikkeling veehouderijsector in algemene zin (aantal veehouderijen, dieraantallen, diersoorten en daarmee samenhangende emissies);
- ontwikkeling achtergrondbelasting geurhinder;
- ontwikkeling concentraties fijn stof en endotoxinen;
- gevolgen voor aantal gehinderden;
- ontwikkeling gezondheidssituatie in brede zin;
- ontwikkelingen in wet- en regelgeving en wetenschappelijke inzichten gezondheid.

Overige aspecten

De ontwikkelingsmogelijkheden in het bestemmingsplan kunnen gevolgen hebben voor de verkeerssituatie in en rond het plangebied. Op basis van de effectbeoordeling in het planMER worden op dit moment geen zodanige effecten verwacht die aanleiding geven tot ingrijpende maatregelen. Het kan echter zijn dat de ruime ontwikkelingsmogelijkheden voor nieuwe functies leiden tot effecten die op dit moment niet zijn voorzien. Tijdens de monitoringsronde kan op basis van informatie uit verkeerstellingen, het regionale verkeersmodel en verkeersongevallendatabases worden bekeken:

- hoe de verkeerssituatie binnen het studiegebied zich ontwikkelt;
- op de algemene voorwaarden uit het bestemmingsplan voldoende sturing geven, of dat wellicht meer specifiek maatregelen en randvoorwaarden noodzakelijk zijn.

Focus:

- ontwikkeling verkeersintensiteiten / verkeersafwikkeling;
- verkeersveiligheidssituatie.

6. Haalbaarheid van agrarische bedrijfsontwikkeling vanwege stikstof.

50

Het omgevingsplan biedt ontwikkelruimte aan agrarische bedrijven, maar bepaalt ook dat geen extra stikstofuitstoot mag plaatsvinden. Het MER beschouwt vervolgens niet in hoeverre de bedrijven wel gebruik kunnen maken van die ontwikkelruimte. De Commissie adviseert deze informatie in een aanvulling op het MER op te nemen, en dan pas een besluit te nemen over het bestemmingsplan.

6.1. Regeling bestemmingsplan

In de planregels is een regeling opgenomen om een toename van stikstofdepositie binnen Natura 2000-gebieden uit te kunnen sluiten. De betreffende regeling sluit zoveel mogelijk aan bij de regeling uit het vigerende bestemmingsplan Gemert-Bakel Buitengebied 2017 en houdt rekening met de strikte eisen die op grond van de Wet natuurbescherming en de jurisprudentie gelden bij de vaststelling van een bestemmingsplan.

In artikel 1 van de planregels (begrippen) is gedefinieerd wat wordt verstaan onder een 'toename van stikstofemissie en stikstofdepositie'. In het vigerende bestemmingsplan Gemert-Bakel Buitengebied wordt in die begripsbepaling op onderdelen verwezen naar het programma aanpak stikstofdepositie (PAS). Naar aanleiding van de vernietiging van het PAS door de Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State zijn in het ontwerpbestemmingsplan Proeftuin Elsendorp die onderdelen uit de regeling geschrapt. Naar aanleiding van de opmerking van de Commissie voor de m.e.r. in het toetsingsadvies (paragraaf 2.6) is de begripsbepaling in het vast te stellen bestemmingsplan verder aangescherpt waar het gaat om de definitie van het begrip 'bestaand' (zie onderstaande doorhaling).

1.41 Bestaand

- met betrekking tot bebouwing: de bebouwing als legaal aanwezig ten tijde van de ter inzage legging van het ontwerpbestemmingsplan, dan wel zoals die mag worden gebouwd krachtens een vóór dat tijdstip verleende omgevingsvergunning;
- met betrekking tot gebruik: het gebruik ten tijde van inwerkingtreding van het plan, zoals toegestaan op grond van een onherroepelijke vergunning of op basis van het voorgaande onherroepelijke bestemmingsplan of op basis van daarop volgende omgevingsvergunningen ten behoeve van (wijzigen van) gebruik;
- in afwijking van het bepaalde onder b, geldt ten aanzien van de stikstofdepositie, de stikstofdepositie zoals is vastgelegd in de Natuurbeschermingswetvergunning van het desbetreffende bedrijf, ~~dan wel de feitelijke situatie in de periode 2012-2014.~~

In principe mag op grond van de planregels de stikstofemissie niet toenemen. De planregels bieden (binnen de begripsbepaling 'toename van stikstofemissie en stikstofdepositie') onder voorwaarden wel ruimte voor een toename van emissie wanneer deze toename van stikstofemissie niet leidt tot een toename van stikstofdepositie op voor stikstof gevoelige habitats in een Natura 2000-gebied. Ook is een toename van stikstofemissie toegestaan als sprake is van een ten tijde van de vaststelling van het

bestemmingsplan verleende en onherroepelijke vergunning waarvoor een passende beoordeling op grond van de Wet natuurbescherming is uitgevoerd.

6.2. Ontwikkelingsmogelijkheden bedrijven / uitvoerbaarheid

Veehouderijen

De mate waarin veehouderijen binnen de voorwaarden uit het bestemmingsplan uit kunnen breiden is sterk afhankelijk van de specifieke bedrijfssituatie. In de basis zijn er twee mogelijkheden om binnenplannen te komen tot een uitbreiding van het aantal dieren:

- met interne saldering emissieruimte creëren en zo het aantal dieren uitbreiden zonder dat per saldo sprake is van een toename van stikstofdepositie;
- de toename van emissie die samenhangt met het uitbreiden van het aantal dieren (al dan niet in combinatie met interne saldering) is zodanig beperkt dat deze niet leidt tot een toename van stikstofdepositie op verzuringsgevoelige habitatst binnen Natura 2000-gebieden.

Interne saldering

Voor bedrijven die in het verleden reeds vergaande emissiebeperkende maatregelen hebben genomen zijn de mogelijkheden om met interne saldering te komen tot bedrijfsuitbreiding beperkter dan door de bedrijven die nog beschikken of huisvestingssystemen met een relatief hoge emissie per dierplaats. De Kern Registratie Dierenverblijven (KRD) bevat informatie over de huisvestingssystemen per bedrijf.

Bij een deel van de grootschalige intensieve veehouderijen binnen het plangebied zijn luchtwassers toegepast die leiden tot een hoge reductie van de ammoniakemissies. Deze bedrijven kunnen in veel gevallen niet komen tot een substantiële uitbreiding van de veestapel zonder dat sprake van een toename van ammoniakemissie. In die gevallen dient bij eventuele toekomstige bedrijfsontwikkeling te worden bekeken of de toename van emissie ook leidt tot een toename van stikstofdepositie (zie hierna). Zo ja, dan kan onder voorwaarden met externe saldering (met emissierechten van een bedrijf op een andere locatie) mogelijk alsnog worden gekomen tot een vergunde situatie. Wanneer gebruik wordt gemaakt van externe saldering zal de bedrijfsontwikkeling buitenplannen (via een eigen ruimtelijke procedure) moeten plaatsvinden.

Uit de informatie die beschikbaar is via de Kern Registratie Dierenverblijven (KRD) blijkt dat voor een deel van de bedrijven binnen het plangebied sprake is van traditionele huisvestingssystemen en/of dat aanvullende emissiebeperkende maatregelen mogelijk zijn. Door bestaande huisvestingssystemen te vervangen en daarmee de emissie te verlagen ontstaat saldo voor een uitbreiding van het aantal dierplaatsen. Op het moment dat sprake is van een concreet initiatief voor uitbreiding of wijziging van een veehouderij, dient op basis van de op dat moment geldende emissiefactoren te worden aangetoond op welke wijze wordt voldaan aan de voorwaarden uit het bestemmingsplan.

Toename emissie zonder toename stikstofdepositie

Het plangebied ligt op grote afstand van Natura 2000-gebieden. Het dichtstbijzijnde gebied betreft de Deurnsche Peel & Mariapeel op circa 7 km afstand van het plangebied. Dat betekent dat niet iedere toename van ammoniakemissie automatisch leidt tot een toename van stikstofdepositie op overbelaste locaties binnen Natura 2000-gebieden. Relatief beperkte ammoniakemissies door veehouderijen kunnen echter ook op grote afstand nog een relevante bijdrage leveren aan de stikstofdepositie (in principe mag die bijdrage in overbelaste situaties niet groter zijn dan 0,00 mol/ha/jaar). Uit een verkennende berekening met Aerius blijkt dat binnen de noordelijk helft van het plangebied een extra ammoniakemissie tot circa 50 kg/jaar mogelijk is totdat een depositiebijdrage binnen Natura 2000-gebieden wordt berekend. Met andere woorden, als een wijziging of uitbreiding van de bedrijfsvoering leidt tot een toename van meer dan 50 kg ammoniak per jaar, is sprake van een berekende toename van stikstofdepositie binnen Natura 2000-gebieden. Dat betekent dat bij toekomstige veehouderij initiatieven vrijwel altijd interne saldering (binnenplannen) of externe saldering (buitenplannen) nodig zal zijn om te komen tot een sluitende onderbouwing in het kader van de Wet natuurbescherming,

Beweiden en bemesten

De Commissie voor de m.e.r. merkt in het toetsingsadvies op dat het MER geen inzicht geeft in de stikstofgevolgen van het beweiden en bemesten vanwege het toenemen van dieren aantallen. De Commissie verwacht echter niet dat deze activiteiten voor de Proeftuin significante gevolgen voor Natura 2000-gebieden zullen hebben. Daarbij geeft de Commissie aan dat het beweiden van dieren in algemene zin leidt tot minder emissie dan het houden van de dieren op stal. Bovendien is in de planregels een 'plafond' vastgelegd in de gebruiksintensiteit van grond (veebezetting van 2 GVE per hectare grond of minder). Het voorgaande in combinatie met het feit dat de meest nabijgelegen Natura 2000-gebieden op ruime afstand van het plangebied zijn gelegen (waardoor een kleine toename van ammoniakemissie mogelijk is door zonder dat deze leidt tot een depositietoename) geven voldoende zekerheid dat een toename van het aantal dieren in de weide niet zal leiden tot een depositietoename binnen Natura 2000-gebieden.

De effecten door bemesten hoeven volgende de Commissie voor de m.e.r. niet onderzocht te worden als het plan geen nieuwe ruimtelijke ontwikkeling mogelijk maakt op gronden met de bestemming Agrarisch (of andere gronden waar mest kan worden opgebracht) waardoor sprake kan zijn van een toename van emissies. Het bestemmingsplan biedt geen ruimte voor transformatie van niet agrarische gronden naar agrarisch grondgebruik. Omgekeerd biedt het bestemmingsplan wel ruimte voor bijvoorbeeld natuurontwikkeling en opwekking van duurzame energie op gronden die nu agrarisch worden gebruikt, waarbij in veel gevallen sprake zal zijn van een afname van emissies (en mogelijk ook een afname van depositie binnen Natura 2000-gebieden). Wijzigingen van gebruik op agrarische gronden (andere teelten) kunnen wel leiden tot een toename van emissies. De geldende stikstofgebruiksnormen zijn afhankelijk van gewas en grondsoort. Een aanzienlijk deel van de agrarische gronden binnen het plangebied is in gebruik als grasland waarop in vergelijking met andere gewassen relatief veel mest mag worden gebruikt. Er is mede daarom geen aanleiding om in het bestemmingsplan voorwaarden te verbinden aan de bemesting van agrarische gronden.

Overige ontwikkelingen

Ook andere ontwikkelingen (bijvoorbeeld recreatieve ontwikkelingen of niet agrarische bedrijfsontwikkelingen) kunnen in potentie leiden tot een toename van stikstofdepositie, bijvoorbeeld door de emissies die samenhangen met het extra verkeer, bedrijfsprocessen of de verwarming van gebouwen. In dat geval gaat het met name om een toename van de emissie van NO_x. Gezien de aard en omvang van de ontwikkelingsmogelijkheden die het bestemmingsplan biedt (lichte bedrijvigheid, functies met een relatief beperkte verkeersaantrekkende werking) zal binnen de omliggende Natura 2000-gebieden (op een minimale afstand van circa 7 kilometer) niet snel sprake zijn van een berekende depositiebijdrage. In de planregels is als voorwaarde opgenomen dat nieuwe ontwikkelingen niet mogen leiden tot significante negatieve effecten binnen Natura 2000-gebieden. Naar verwachting leidt deze voorwaarde niet tot beperkingen voor de overige ontwikkelingen (niet zijnde veehouderijontwikkelingen) zoals die binnen het plangebied zijn beoogd.

7.1. Advies Commissie voor de m.e.r.

In het toetsingsadvies wordt opgemerkt dat de advieswaarden van de WHO voor de concentraties luchtverontreinigende stoffen recent strenger zijn geworden. De Commissie beveelt aan om de strengere normen in het MER te verwerken en de effectbeoordeling daarop aan te passen. Ook wordt aangegeven dat het MER uitgaat van een maximale concentratie fijnstof (PM10) van 31,2 µg/m³ als jaargemiddelde (opgenomen in de planregels), maar dat deze norm juridisch niet is toegestaan. De Commissie geeft aan dat dit voor de beoordeling van de mogelijke milieueffecten echter geen verschil maakt, omdat deze norm niet méér beperkend is voor bedrijfsontwikkeling dan de landelijke norm uit de Wet milieubeheer.

7.2. Aanvulling

In het planMER is aangegeven dat de advieswaarde van de WHO voor PM10 op 20 µg/m³ ligt (wettelijke grenswaarde is 40 µg/m³) en voor PM2.5 op 10 µg/m³ (grenswaarde is 25 µg/m³). Recent zijn deze advieswaarden bijgesteld naar 15 µg/m³, respectievelijk 5 µg/m³. Op dit moment zijn de achtergrondconcentraties binnen het plangebied (zonder de bijdrage van de lokale bronnen) reeds hoger dan deze advieswaarden. Volgens de modellen laten de achtergrondconcentraties de komende jaren een dalende trend zijn. Uit de gegevens die beschikbaar zijn via de NSL-monitoringstool blijkt dat in 2030 de achtergrondconcentratie PM10 in de buurt van de advieswaarde van de WHO ligt, maar de achtergrondconcentratie PM2.5 ligt ook in 2030 nog ruim boven de advieswaarde. Op korte afstand van veehouderijen en de doorgaande wegen binnen het plangebied kan sprake zijn van verhoogde concentraties.

Naar aanleiding van het toetsingsadvies van de Commissie voor de m.e.r. en de zienswijzen is in het vast te stellen bestemmingsplannen een aantal voorwaarden geschrapt die in het ontwerpbestemmingsplan waren verbonden aan de uitbreiding of wijziging van veehouderijen. Op die manier wordt zoveel mogelijk aangesloten bij de voorwaarden uit het vigerende bestemmingsplan Buitengebied Gemert-Bakel 2017. Het schrappen van de voorwaarden die betrekking hebben op de gevolgen voor de luchtkwaliteit en de gezondheid hebben tot gevolg dat de effectbeoordeling uit het oorspronkelijke planMER dient te worden bijgesteld. Bij de beoordeling van de effecten per deelgebied (hoofdstuk 2 van deze notitie) is rekening gehouden met de meest actuele uitgangspunten en inzichten. Dat leidt voor een aantal deelgebieden tot een meer ongunstige beoordeling van de potentiële gezondheidseffecten.

Bijlage 1 Advies Commissie voor de m.e.r.

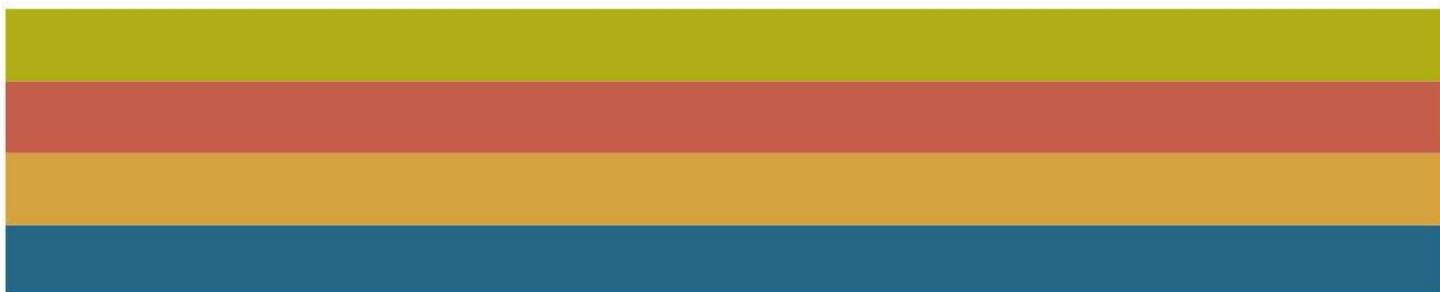
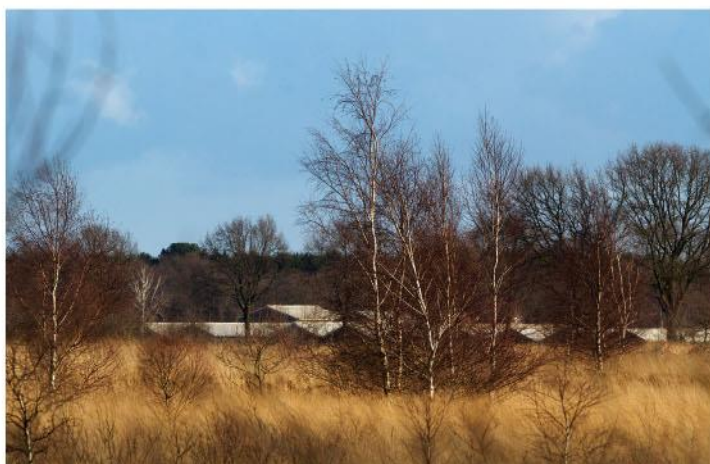

Commissie voor de
milieueffectrapportage

Proeftuin Elsendorp, gemeente Gemert-Bakel

Toetsingsadvies over het milieueffectrapport

4 maart 2022 / projectnummer: 3623

1 Advies over het MER in het kort

Inwoners van Elsendorp, (agrarische) ondernemers, de gemeente Gemert-Bakel, de provincie Noord-Brabant en het waterschap Aa en Maas willen de leefbaarheid van het platteland verbeteren en nieuwe bedrijvigheid, wonen en recreatie realiseren. Daarom hebben ze de visie Proeftuin Elsendorp opgesteld. Om de plannen te realiseren is een nieuw bestemmingsplan (omgevingsplan) nodig en moeten de milieueffecten worden beschreven in een milieueffectrapport (MER). De gemeente Gemert-Bakel heeft de Commissie voor de milieueffectrapportage (de Commissie) gevraagd te adviseren over de inhoud van het MER. In dit advies spreekt de Commissie zich uit over de juistheid en de volledigheid van het MER.

Wat blijkt uit het MER?

Het MER beschrijft dat initiatiefnemers worden uitgedaagd om de komende jaren invulling te geven aan de doelen uit de 'visie Proeftuin Elsendorp'.¹ Het omgevingsplan legt niet vast of, wanneer en hoe initiatieven gaan plaatsvinden. Nieuwe initiatieven worden getoetst aan het omgevingsplan, en ook aan een 'Meerwaardeplan'. Deze plannen samen bevatten de ambities voor de milieukwaliteit in Elsendorp. Het MER brengt de milieugevolgen op hoofdlijnen in beeld en hanteert twee scenario's: een scenario waarbij agrarische bedrijven maximaal activiteiten kunnen ontwikkelen en een scenario waarbij de niet-agrarische activiteiten² maximaal kunnen ontwikkelen.

Maximaal ontwikkelingsscenario agrarisch. Dit scenario heeft volgens het MER negatieve gevolgen voor beschermde natuurgebieden en diersoorten, biodiversiteit, landschap, cultuurhistorie, aardkundige waarden, archeologische waarden, luchtkwaliteit, geluid, gezondheid (met uitzondering van geur), water en verkeersveiligheid. Dat komt vooral door de ontwikkelingsmogelijkheden in dit scenario voor de veehouderijsector, kassen en teeltondersteunende voorzieningen.

Maximaal ontwikkelingsscenario niet-agrarisch. Dit scenario heeft volgens het MER negatieve gevolgen voor beschermde soorten, cultuurhistorie, aardkundige waarden, archeologische waarden en het aantal mensen dat geurhinder ervaart.

Verder laat het MER zien dat de voorwaarden, die het omgevingsplan stelt aan nieuwe initiatieven, mogelijk leiden tot gunstiger effecten voor gezondheid, landschap, natuur, bodem en water dan die van bovengenoemde scenario's.

Wat is het advies van de Commissie?

De Commissie constateert dat de effecten globaal in beeld zijn. Die keuze sluit op hoofdlijnen aan bij het karakter van het omgevingsplan. Dit beschrijft vooral de ambities per deelgebied (zie ook figuur 1) en een aantal randvoorwaarden voor toekomstige initiatieven. De concrete invulling van die initiatieven is nu nog niet bekend, waardoor ook de toekomstige ontwikkeling van de milieukwaliteit van het gebied niet in detail onderzocht kan worden. Het MER beschrijft dit goed en besteedt daarbij aandacht aan het belang van monitoring.

Deze balans tussen 'nu op hoofdlijnen de effecten onderzoeken' en 'daarna de ontwikkeling van de leefomgeving monitoren' is een logisch uitgangspunt. Toch zorgt dat er voor dat het MER de milieugevolgen onderschat. **De Commissie signaleert bij de toetsing van het MER**

¹ Voor deze visie is geen milieueffectrapport gemaakt.

² Zoals bedrijvigheid, zonnevelden, recreatieve voorzieningen en woningbouw.

daarom dat belangrijke informatie ontbreekt. Het aanvullen van die informatie is essentieel om het belang van de leefomgeving volwaardig mee te kunnen wegen bij het besluit over het omgevingsplan voor de Proeftuin Elsendorp. Het gaat om de volgende punten:

- **Milieueffecten per deelgebied.** Het MER schetst een te algemeen en rooskleurig beeld van de milieueffecten. Er is onder andere meer specifiek inzicht nodig in de verschillende milieueffecten, ambities, opgaven, kansen en risico's binnen deelgebieden van de Proeftuin.
- **Geurbelasting en gezondheidseffecten voor verblijfsfuncties.** Het MER maakt niet duidelijk wat de geurbelasting en gezondheidseffecten zijn bij nieuwe verblijfsfuncties (wonen, recreatie) nabij veehouderijen. Het is daarmee onzeker welke knelpunten er zijn voor het realiseren van deze functies. Inzicht daarin is nodig en eventueel in maatregelen of een alternatieve indeling van deelgebieden om de effecten te beperken.
- **Onzekerheden vanwege het Meerwaardeplan in de samenvatting.** De samenvatting van het MER schetst een te positief beeld van de effecten op de openheid van het Peelontginnenlandschap, het watersysteem, de klimaatadaptieve inrichting, waardevolle patronen en elementen, en gezondheid. Die effecten zijn afhankelijk van het functioneren van het Meerwaardeplan.
- **Concreter monitoringsplan.** Vanwege onzekerheden over de milieugevolgen en het proeftuinkarakter is monitoring extra van belang. Het MER onderkent dit, maar werkt geen concreet monitoringsplan uit. Daardoor is er geen inzicht in mogelijkheden voor bijsturing als de ontwikkelingen anders uitpakken dan voorzien.
- **Haalbaarheid van agrarische bedrijfsontwikkeling vanwege stikstof.** Het omgevingsplan biedt ontwikkelruimte aan agrarische bedrijven, maar bepaalt ook dat geen extra stikstofuitstoot mag plaatsvinden. Het MER beschouwt vervolgens niet in hoeverre de bedrijven wel gebruik kunnen maken van die ontwikkelruimte.

De Commissie adviseert deze informatie in een aanvulling op het MER op te nemen, en dan pas een besluit te nemen over het omgevingsplan.

In hoofdstuk 2 licht de Commissie haar oordeel toe en geeft ze aandachtspunten voor het vervolgtraject.

Figuur 1: Plangebied van de Proeftuin, verdeeld in deelgebieden (bron: MER, p. 17)

Aanleiding MER

Het plangebied voor de Proeftuin Elsendorp ligt in het oosten van Noord-Brabant in de gemeente Gemert-Bakel. De Proeftuin Elsendorp is een samenwerkingsverband tussen bewoners, ondernemers en lokale overheden. Samen hebben zij een visie opgesteld over de gewenste ontwikkeling van Elsendorp, in combinatie met een 'Meerwaardeplan'. De gedachte is dat toekomstige initiatieven een meerwaarde leveren aan de kwaliteit en leefbaarheid van Elsendorp.

Om deze ontwikkelingen mogelijk te maken is een 'bestemmingsplan met verbrede reikwijdte' onder de Crisis- en herstelwet opgesteld. Het plan loopt vooruit op de mogelijkheden van omgevingsplannen onder de Omgevingswet, door bijvoorbeeld regels te stellen over de fysieke leefomgeving en door voor nieuwe initiatieven vergunningplichten op te nemen. Toekomstige vergunningaanvragen worden onder andere getoetst aan het Meerwaardeplan.

Het omgevingsplan is kaderstellend voor besluiten over 'de oprichting, wijziging of uitbreiding van een installatie voor het fokken, mesten of houden van dieren', categorie D14 uit de bijlage bij het Besluit m.e.r. Ook is volgens het MER een Passende beoordeling vereist, omdat significante gevolgen voor Natura 2000-gebieden niet op voorhand worden uitgesloten. Daarom is een plan-MER nodig.

Rol van de Commissie

De Commissie is onafhankelijk, bij wet ingesteld en adviseert over de inhoud en de kwaliteit van het MER. Zij stelt voor ieder project een werkgroep samen van onafhankelijke deskundigen. Ze schrijft geen milieueffectrapporten, dat doet de initiatiefnemer. Het bevoegd gezag – in dit geval de gemeenteraad van Gemert-Bakel – besluit over het omgevingsplan.

De samenstelling en de werkwijze van de werkgroep van de Commissie en verdere projectgegevens staan in bijlage 1 van dit advies. U vindt de projectstukken die bij het advies zijn gebruikt door nummer [3623](#) op www.commissiemer.nl in te vullen in het zoekvak.

2 Toelichting op het advies

In dit hoofdstuk licht de Commissie haar beoordeling toe en geeft zij adviezen voor de op te stellen aanvulling. Deze adviezen zijn opgenomen in een tekstkader. Naar het oordeel van de Commissie is het uitvoeren ervan essentieel om het milieubelang volwaardig mee te wegen bij de besluitvorming door de gemeenteraad van Gemert-Bakel. In de tekst wordt ook een aantal aanbevelingen gedaan. Deze zijn bedoeld om de kwaliteit van de besluitvorming, nu en in de toekomst, te verbeteren.

2.1 Realistischer en specifiek beeld van de milieueffecten

Het plangebied voor de Proeftuin omvat een deel van het buitengebied van Gemert-Bakel. Het huidige bestemmingsplan voor het hele buitengebied bevat mogelijkheden voor (be-)drijfsontwikkeling die meteen of later via een omgevingsvergunning zijn toegestaan. Het nieuwe omgevingsplan voor de Proeftuin handhaaft die bestaande mogelijkheden in een 'eerste laag' (hoofdstuk 2 van het omgevingsplan). De wijzigingsbevoegdheden uit het huidige bestemmingsplan zijn niet overgenomen. Daarvoor in de plaats komen in een 'tweede laag' (hoofdstuk 3 van het omgevingsplan) nieuwe wijzigingsbevoegdheden. In die laag gaat het om ambities voor de omgevingskwaliteit en randvoorwaarden om de ambities te realiseren.

De voorwaarden en ambities verschillen per deelgebied, zoals 'ontwikkelgebied wonen', 'groene dorpsmantel' en 'intensief agrarisch ondernemen'.

Het MER beschrijft voor twee scenario's de milieueffecten:

1. Het agrarische scenario beschrijft de effecten van de maximaal toegestane agrarische ontwikkelingen uit de eerste laag van het omgevingsplan;
2. Het niet-agrarische scenario omvat de effecten van maximaal toegestane niet-agrarische ontwikkelingen uit de eerste én tweede laag.

De Commissie constateert dat de eerste én tweede laag uit het omgevingsplan voorwaarden verbinden aan ontwikkelingen uit beide scenario's.³

Alleen het onderscheid in scenario's levert een onvoldoende realistisch en specifiek beeld op:

- **Milieueffecten te generiek (niet per deelgebied).** Het MER bekijkt de milieueffecten over het hele plangebied, terwijl het plan zelf binnen de tweede laag onderscheid maakt in deelgebieden. De ambities, de beoogde transformaties en de voorwaarden verschillen per deelgebied. Hierdoor ontstaat in ieder deelgebied een andere mix tussen agrarische en niet-agrarische activiteiten en een andere milieukwaliteit. Als het MER wel een differentiatie in deelgebieden had aangebracht, was per gebied duidelijk geworden hoe de transformaties tot kansen en knelpunten voor de milieukwaliteit leiden. Dat inzicht mist nu. Daardoor komen de milieueffecten als gevolg van de tweede laag maar zeer globaal in beeld. Hetzelfde geldt voor de (haalbaarheid van) specifieke gebiedsopgaven (zoals voor water, klimaatadaptatie en hernieuwbare energie).⁴
- **Milieueffecten mogelijk te rooskleurig.** Inclusief de kaders van het omgevingsplan zouden de milieueffecten volgens de effectbeoordelingstabellen in het MER grotendeels positief zijn. De Commissie vermoedt dat dit beeld kon ontstaan omdat in het MER de effecten van de tweede laag niet binnen de context van ambities en opgaven per deelgebied zijn beschouwd.⁵ Ook kan dit zijn ontstaan doordat de randvoorwaarden voor nieuwe ontwikkelingen in de tweede laag veelal globaal zijn (open normen).⁶ Het MER schrijft hierover dat met deze voorwaarden de leefomgeving voldoende beschermd wordt. Deze aanname doet geen recht aan het open karakter van de normen. Het gevolg is dat inzicht in de kansen en risico's voor de kwaliteit van de leefomgeving ontbreekt. Ook ontbreekt hierdoor inzicht in welke voorwaarden in de tweede laag nodig zijn voor een betere kwaliteit van de leefomgeving.⁷

De Commissie adviseert daarom om in aanvulling op het MER, voorafgaand aan de besluitvorming, een realistischer en specifiek beeld van de milieueffecten te geven. Ga per deelgebied in op de milieueffecten, ambities en opgaven, en op kansen en risico's, onder andere vanwege de open normen.

³ Zie bijvoorbeeld de artikelen 16, 19 en 20, die verwijzen naar artikel 21.1.3 ('Voorwaarden voor de uitbreiding van een veehouderij'). De Commissie heeft de effectbeoordeling inclusief de kaders van het omgevingsplan dan ook zo begrepen dat deze in beide scenario's de voorwaarden meeneemt van beide lagen, in combinatie met het 'meerwaardeplan'.

⁴ Dit komt ook aan bod in enkele zienswijzen.

⁵ Zie het vorige punt.

⁶ Zie de voorwaarden in artikel 21.1, zoals 21.1.1 onder e (geen onevenredige overlast voor omliggende functies veroorzaakt op het gebied van geur) en onder f (geen onevenredige aantasting van de belangen van omwonenden en omliggende (agrarische) bedrijven) en artikel 21.1.3 onder j (geen onaanvaardbare negatieve gezondheidseffecten).

⁷ Deze opmerking sluit ook aan bij de zienswijzen waarin zorgen worden geuit over de toegestane ontwikkelingen binnen een aantal deelgebieden en de open normen in het omgevingsplan.

2.2 Geurbelasting, gezondheidseffecten en alternatievenonderzoek

De Proeftuin Elsendorp heeft een aantal ambities en opgaven, die in de tweede laag van het omgevingsplan zijn vastgelegd per deelgebied. De Commissie constateerde in paragraaf 2.1 van dit advies al dat de concrete knelpunten voor de milieukwaliteit en de mate van doelbereik niet per deelgebied in het MER zijn onderzocht. In enkele deelgebieden – met name het 'ontwikkelgebied wonen' – worden nieuwe verblijfsfuncties (woningen, maar ook verblijfsrecreatie) via een wijzigingsbevoegdheid mogelijk gemaakt.⁸

Uit het MER blijkt dat op veel locaties de bestaande cumulatieve geurbelasting vanwege bestaande veehouderijen nu al hoog is. Van het aantal gevoelige functies en de precieze locaties ervan binnen de deelgebieden hangt af welke geurbelasting en gezondheidseffecten in de toekomst plaatsvinden. Inzicht in deze effecten is essentieel. Door het ontbreken van dit inzicht is ook niet duidelijk in hoeverre er knelpunten zijn voor het toestaan van nieuwe verblijfsfuncties, bijvoorbeeld vanwege wet- en regelgeving en het lokale geurbeleid.⁹ Er gelden wel voorwaarden voor het realiseren van die functies, maar die zijn globaal (open normen).

Het inzicht in de effecten en de knelpunten kan vervolgens aanleiding zijn om alternatieven te onderzoeken, zoals een andere spreiding van deelgebieden over het plangebied of andere voorwaarden.¹⁰ Ook is onderzoek naar een alternatieve indeling van de deelgebieden denkbaar, zoals meer of minder woningen binnen het 'transformatiegebied wonen' of een andere beoogde ligging van die woningen ten opzichte van veehouderijen.¹¹

De Commissie adviseert om in aanvulling op het MER, voorafgaand aan de besluitvorming, de geureffecten voor nieuwe verblijfsfuncties en de knelpunten nader te onderzoeken, door:

- de geurbelasting en gezondheidseffecten te beschrijven voor nieuwe gevoelige functies;
- de beperkingen te beschrijven die volgen uit wet- en regelgeving en het lokale geurbeleid voor het toestaan van nieuwe verblijfsfuncties nabij veehouderijen;
- die beperkingen te vertalen naar de locaties waar nieuwe verblijfsfuncties worden toegestaan, eventueel ondersteund met kaartmateriaal;
- eventuele voorwaarden, mitigerende maatregelen of alternatieven te beschrijven die bovenop de wet- en regelgeving en het lokale geurbeleid mogelijk zijn om de verblijfsfuncties te kunnen toestaan.

2.3 Onzekerheden in de samenvatting overnemen

De ambities van de Proeftuin Elsendorp worden volgens het MER ook bereikt door een 'Meerwaardeplan Proeftuin Elsendorp' toe te passen. Dit Meerwaardeplan wordt vastgesteld als beleidsregel, waaraan nieuwe initiatieven getoetst worden.¹² Onderdeel van het Meerwaardeplan

⁸ Dit is in ieder geval mogelijk vanwege de situering van het gemengd gebied, het transformatiegebied en het ontwikkelgebied wonen binnen het plangebied. Zie ook figuur 1 in hoofdstuk 1 van dit advies.

⁹ Dit sluit ook aan bij enkele zienswijzen.

¹⁰ Het MER biedt wel inzichten over blootstelling vanwege veranderingen bij bedrijven in het gebied, maar niet over nieuw te bouwen woningen. Door nieuwe woningen dichtbij veehouderijbedrijven te bouwen kunnen ook meer mensen geurhinder ondervinden of luchtverontreiniging afkomstig van veehouderij inademen.

¹¹ Het MER noemt de Handreiking Veehouderij en Volksgezondheid en het Endotoxinen toetsingskader 1.0 als instrumenten die worden gebruikt om individuele vergunningsaanvragen te beoordelen. Deze instrumenten kunnen ook worden gebruikt om varianten te onderzoeken voor de situering van nieuwe woningen op een zo gezond mogelijke locatie.

¹² Het omgevingsplan verwijst zowel in de eerste als in de tweede laag in meerdere artikelen naar het meerwaardeplan.

is een rekentool om de meerwaarde van een initiatief te berekenen. Uit de berekening volgt of een initiatief zelf voldoende meerwaarde aan de gebiedsdoelen levert of dat de initiatiefnemer een afdracht moet doen aan een gebiedsfonds.

Het MER gaat in de effectbeoordeling soms uit van dit Meerwaardeplan.¹³ Zo is in de samenvattende effectbeoordelingstabel (tabellen 1 en 9.1) bij een aantal milieuaspecten aangegeven dat het milieueffect afhangt van de 'inzet mogelijkheden en financiële middelen Meerwaardeplan'.¹⁴ De positieve scores zijn in de tabel groen gemarkeerd. De tabel gaat dus steeds uit van een neutraal of positief effect, met de kanttekening onder de tabel dat het Meerwaardeplan invloed heeft op het daadwerkelijke effect.

De samenvattende effectbeoordelingstabellen geven zo een te positieve weergave van de milieueffecten. In de verschillende hoofdstukken, die de effecten per milieuaspect beschrijven, bevatten de beoordelingstabellen namelijk een andere beoordeling met meer onzekerheid. De milieueffecten die door het Meerwaardeplan worden beïnvloed hebben daar steeds de score 0 tot + zonder groene markering, omdat het daadwerkelijke effect afhankelijk is van het Meerwaardeplan. Dit is een meer realistische weergave van het milieueffect dan in de samenvatting. Voor de effecten op cultuurhistorie (waardevolle patronen en elementen en gezondheid beschrijven de hoofdstukken bovendien wel hoe deze afhankelijk zijn van de uitwerking van het Meerwaardeplan, maar de samenvatting weerspiegelt dat niet. Omdat besluitvormers en insprekers vooral de samenvatting lezen, moet deze een goede afspiegeling zijn van het MER.

De Commissie adviseert daarom om in aanvulling op het MER, voorafgaand aan de besluitvorming, de samenvatting aan te vullen met een realistische weergave van de samenhang met het Meerwaardeplan (met bijpassende kleurmarkering).

2.4 Een concreter monitoringsplan

Monitoring van de ontwikkeling van de leefomgeving is voor deze Proeftuin extra van belang. Het omgevingsplan wordt immers voor een langere periode vastgesteld, waarbij de effecten deels onzeker zijn. Bovendien heeft de Proeftuin een experimenteel karakter. Het MER onderkent het belang van monitoring in paragraaf 3.2.5, maar koppelt die niet aan specifieke milieueffecten, knelpunten en ambities van de Proeftuin.

Om daadwerkelijk grip te houden op de ontwikkeling van de leefomgeving is een concreter monitoringsplan nodig. In het monitoringsplan moet worden beschreven wie verantwoordelijk is voor de monitoring en moeten alvast mogelijkheden voor bijsturing (waaronder nadere voorwaarden in de planregels) verkend worden. Maak zo duidelijk wie, wanneer, op welke manier ingrijpt als de beoogde effecten niet optreden.

De Commissie adviseert om bij het monitoringsplan ook de onzekerheden vanwege het Meerwaardeplan te betrekken. In paragraaf 2.3 van dit advies constateerde de Commissie al

¹³ Dit is inderdaad van belang omdat het meerwaardeplan gekoppeld is aan de beoordelingsregels in het omgevingsplan voor het verlenen van vergunningen. De effecten daarvan moeten in het kader van de maximale mogelijkheden van het plan meegenomen worden in het MER.

¹⁴ Het gaat om beschermde soorten (0(+)), biodiversiteit (0(+)), openheid peellontginningenslandschap (+), watersysteem (+) en bijdrage klimaatadaptieve inrichting (+).

dat het MER voor sommige milieuthema's beschrijft dat het functioneren van het Meerwaardeplan de milieukwaliteit kan beïnvloeden, maar dat de werkelijke positieve effecten van dat plan onzeker zijn. Omdat het MER de afhankelijkheden vanwege het Meerwaardeplan niet verder uitwerkt, is niet duidelijk welke scenario's zich kunnen voordoen bij toepassing van dat plan. Zo is het daadwerkelijke positieve effect van het Meerwaardeplan afhankelijk van de termijn waarbinnen nieuwe initiatieven zich aandienen, van de mate waarin initiatieven meerwaarde bieden, specifiek ook van de mate waarin initiatieven de leefbaarheid en milieukwaliteit verhogen of juist verlagen en van de hoogte van bijdragen in het gebiedsfonds.

De Commissie adviseert daarom om in aanvulling op het MER, voorafgaand aan de besluitvorming, een op de milieueffecten, knelpunten en ambities toegespitst monitoringsplan op te stellen met mogelijkheden voor bijsturing. Voer ook een gevoeligheidsanalyse uit over de wijze waarop het Meerwaardeplan de milieukwaliteit kan beïnvloeden en van welke factoren dat afhankelijk is, en betrek de resultaten daarvan bij het opstellen van het monitoringsplan.

2.5 Haalbaarheid uitbreidingen veehouderijen vanwege stikstof

Zoals al geconstateerd in paragraaf 2.1 van dit advies, is het plangebied voor de Proeftuin onderdeel van het buitengebied van Gemert-Bakel, waarvoor nu al een bestemmingsplan geldt. Net als destijds bij dat bestemmingsplan laat het MER voor Proeftuin Elsendorp zien dat de uitbreidingsruimte voor veehouderijbedrijven tot een toename van stikstofdepositie op kwetsbare natuur kan leiden. In het MER wordt daarom aangekondigd dat het omgevingsplan een zogenaamde 'stikstofregeling' bevat¹⁵. Uitgangspunt van deze regeling is dat de stikstofemissie niet mag toenemen. Door bestaande stallen emissiearmers uit te voeren is nog bedrijfsontwikkeling mogelijk zonder toename van de ammoniakemissie.

De stikstofregeling sluit aan bij het bestaande bestemmingsplan buitengebied.¹⁶ Het MER bij de Proeftuin biedt nog geen inzicht in de haalbaarheid van de geboden uitbreidingsmogelijkheden binnen de stikstofregeling in het plan. Daardoor is niet duidelijk of veehouderijen in de praktijk daadwerkelijk ruimte hebben om uit te breiden.¹⁷

De Commissie adviseert om in aanvulling op het MER, voorafgaand aan de besluitvorming, de haalbaarheid van agrarische bedrijfsontwikkeling verder uit te werken met de volgende informatie:

- de huidige feitelijke situatie met betrekking tot dieraantallen (de huidige bezetting), bestaande stalsystemen en beschikbare emissiebeperkende technieken per diercategorie;
- hoe aanwezige veehouderijen de gebruiks- en ontwikkelruimte die het plan biedt, daadwerkelijk kunnen invullen zonder toename van stikstofdepositie;
- welke overige activiteiten, die het plan mogelijk maakt, zoals uitbreiding of aanpassing van bestaande bedrijven en recreatieve voorzieningen, bijdragen aan de stikstofdepositie en welke mitigerende maatregelen hiervoor nodig zijn.

Over het beweiden van dieren en bemesten merkt de Commissie het volgende op. Het omgevingsplan sluit uitbreidingen van veehouderijen niet uit. Het MER onderzoekt de

¹⁵ Het omgevingsplan bevat deze stikstofregelingen inderdaad in de artikelen 4.4.1 en 5.4.1.

¹⁶ De Commissie adviseerde eerder over het MER bij dat bestemmingsplan en oordeelde dat essentiële informatie ontbrak. Zie [het advies](#) op de website van de Commissie.

¹⁷ Deze onduidelijkheid wordt ook in een aantal zienswijzen gesignaleerd.

stikstofgevolgen van het beweiden en bemesten vanwege het toenemen van dieren aantallen niet. De Commissie verwacht niet dat deze activiteiten voor de Proeftuin significante gevolgen voor Natura 2000-gebieden zullen hebben.

In algemene zin leidt het beweiden van dieren tot minder emissie dan het houden van de dieren op stal. Bovendien is in artikel 21.1.3 van het omgevingsplan een 'plafond' vastgelegd in de gebruiksintensiteit van grond (veebezetting van 2 GVE per hectare grond of minder). De effecten door bemesten hoeven niet onderzocht te worden als het plan geen nieuwe ruimtelijke ontwikkeling mogelijk maakt op gronden met de bestemming Agrarisch (of andere gronden waar mest kan worden opgebracht).

2.6 Stikstofregeling in het plan

Het omgevingsplan definieert een toename van stikstofemissie als een toename ten opzichte van 'het ten tijde van de vaststelling van het plan feitelijk aanwezige en planologisch legale gebruik'.¹⁸ Tegelijkertijd definieert het omgevingsplan 'bestaande stikstofdepositie' als de depositie is die is vastgelegd in een Natuurbeschermingswetvergunning van een bedrijf of de feitelijke situatie in de periode 2012–2014.¹⁹ Volgens deze definitie in het omgevingsplan zouden 'oude' stikstofemissies (van 'oude' Natuurbeschermingswetvergunningen en feitelijke emissies uit 2012–2014) weer mogen 'herleven'.²⁰ Dit is waarschijnlijk niet de bedoeling. Als dit wel de bedoeling zou zijn, is met deze definitie onduidelijk of voor de 'oude' vergunningen destijds een Passende beoordeling is uitgevoerd. Dit is onder de huidige wet- en regelgeving een vereiste voor het inpassen van bestaande natuurvergunningen.

De Commissie merkt op dat de Passende beoordeling en het MER op dit punt alleen aan het omgevingsplan ten grondslag kunnen liggen als de definitie voor 'bestaande stikstofdepositie' uit het omgevingsplan wordt geschrapt.

2.7 Normen luchtkwaliteit in plan en MER

Het MER noemt een aantal maal dat wettelijke grenswaarden niet altijd beschermen tegen hinder of gezondheidseffecten. Het klopt dat de WHO-advieswaarden voor luchtverontreiniging, die het MER noemt, meer bescherming bieden dan wettelijke grenswaarden. Het MER gaat uit van WHO-advieswaarden van 20 µg/m³ voor PM₁₀ (wettelijke grenswaarde is 40 µg/m³) en 10 µg/m³ voor PM_{2.5} (wettelijke grenswaarde is 25 µg/m³). De WHO-advieswaarden zijn recent echter strenger geworden. De Commissie beveelt aan om de strengere normen in het MER te verwerken en de effectbeoordeling daarop aan te passen.

Het MER gaat overigens uit van een maximale concentratie fijnstof (PM₁₀) van 31,2 µg/m³ als jaargemiddelde. Deze concentratie staat nog als norm in de planregels, maar juridisch is dat niet meer toegestaan.²¹ Voor de beoordeling van de mogelijke milieueffecten maakt dit echter geen verschil omdat deze norm niet méér beperkend is voor bedrijfsontwikkeling dan de landelijke norm uit de Wet milieubeheer.

¹⁸ Zie artikel 1.167 van het omgevingsplan.

¹⁹ Zie artikel 1.41, onder c, van het omgevingsplan, mede in relatie met artikel 27.2.

²⁰ Enkele zienswijzen wijzen hier ook op.

²¹ Enkele zienswijzen wijzen hier ook op.

BIJLAGE 1: Projectgegevens toetsing

Toetsing door de Commissie

De Commissie bestaat uit een werkgroep van deskundigen. Deze werkgroep beoordeelt of het MER de benodigde milieu-informatie bevat en of deze juist is. Als er informatie ontbreekt of onjuist is, beoordeelt de Commissie of zij die essentieel vindt. Dat is het geval als aanvullende informatie in haar ogen kan leiden tot andere afwegingen. Dan adviseert de Commissie de ontbrekende of gecorrigeerde informatie alsnog beschikbaar te stellen, voordat het besluit wordt genomen. Om zich goed op de hoogte te stellen van de situatie heeft de Commissie het voornemen op 22 december 2021 besproken met het bevoegd gezag. Meer informatie over de [Commissie](#) en over haar [werkwijze](#) vindt u op onze website.

Samenstelling van de werkgroep

Bij dit project bestaat de werkgroep uit:

ir. Jan Bakker

mr. Roel Sillevius Smitt (secretaris)

dr. ir. Rob van Strien

Marja van der Tas (voorzitter)

drs. Rob van Woerden

Besluit waarvoor dit milieueffectrapport is opgesteld

Een bestemmingsplan verbrede reikwijdte of omgevingsplan.

Waarom wordt hiervoor een milieueffectrapport opgesteld?

Voor activiteiten die grote milieugevolgen kunnen hebben, kan in Nederland een MER vereist zijn. De bijlagen C en D bij het Besluit milieueffectrapportage geven aan om welke [activiteiten](#) het gaat. Voor deze procedure gaat het in ieder geval om de activiteit D14, “de oprichting, wijziging of uitbreiding van een installatie voor het fokken, mesten of houden van dieren”. Een MER is ook nodig omdat effecten op Natura 2000-gebieden optreden die in een Passende beoordeling moeten worden beschreven. Daarom is een plan-MER opgesteld.

Bevoegd gezag besluit

Gemeenteraad van Gemert-Bakel.

Initiatiefnemer besluit

Samenwerkingsverband Proeftuin Elsendorp.

Bevoegd gezag m.e.r.-procedure

College van burgemeester en wethouders van Gemert-Bakel.

Heeft de Commissie ook zienswijzen en adviezen bij haar advies betrokken?

De Commissie heeft alle zienswijzen en adviezen gelezen die het bevoegd gezag tot en met 2 maart 2022 heeft toegestuurd. Ze heeft ze in haar advies verwerkt, voor zover relevant voor het MER.

Waar vind ik de stukken die de Commissie heeft beoordeeld?

U vindt de projectstukken die bij het advies zijn gebruikt, door op www.commissiemer.nl projectnummer [3623](#) in te vullen in het zoekvak.

Commissie voor de milieueffectrapportage
A. v. Schendelstraat 760
3511 MK Utrecht

t 030-2347666
e mer@eia.nl
w commissiemer.nl

